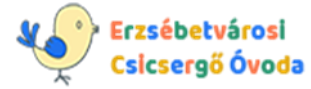

ERZSÉBETVÁROSI CSICSERGŐ ÓVODA

☒:1073 Bp., Dob u. 102. ☎: 06-1-322-1686

E-mail: csicsergoovika@gmail.com

OM:034356

Erzsébetvárosi Csicsergő Óvoda Pedagógiai Program

OM: 034356

Erzsébetvárosi Csicsergő Óvoda Pedagógiai Program

Intézmény OM azonosítója: 034356	Készítette az igazgató a nevelőtestület bevonásával: Vásárhelyi Mária Igazgató Ph.
Legitimációs eljárás	
A Pedagógiai Program tartalmát a Szülői Közösség véleményezte és támogatja annak megvalósítását. Rigó Erika Szülői Közösség elnöke	
Az óvoda Szakmai Munkaközössége nevében szakmai véleményt nyilvánított: Szemesné Pirbus Mária Szakmai Munkaközösség Vezető	A nevelőmunkát segítő alkalmazottak a Pedagógiai Program tartalmáról a tájékoztatást megkapták. Mezei Csabáné Nevelőmunkát segítő alkalmazottak nevében
Az Erzsébetvárosi Csicsergő Óvoda Pedagógiai Programját a Fenntartó Önkormányzat Képviselő-testületének Művelődési, Kulturális és Szociális bizottsága a ...../2024. (...) számú határozatával jóváhagyta. Fenntartó képviseletében Niedermüller Péter * Polgármester Ph. 	
Hatályos: a kihirdetés napjától visszavonásig 2024. 05. 05.	A dokumentum jellege: Nyilvános Megtalálható: www.ovodacsicsergo.hu
Módosításokkal egységes szerkezetbe foglalt Verzió szám: 5/2024	Készült: 1 eredeti példány Budapest, 2024. 05. 05. 1077 Budapest, Dob u. 102.
Iktatószám: III/417/2024	

Tartalomjegyzék

A Pedagógiai Program jogszabályi háttere	4.
Mottó	6.
A mi Óvodánk	7.
Tárgyi és személyi feltételek	7.
Helyzetkép	8.
Pedagógiai programok	8.
I. Alapelveink és értékeink	9.
Nevelési filozófiánk	9.
Nevelésünk céljai és feladatai	10.
Gondolataink az óvodáról	12.
– Társadalmi és helyi szükségletek közvetítésének színtere	12.
– Közösség alakítás és önmegvalósítás színtere	13.
– A gyermeki személyiség fejlesztésének színtere	14.
Gondolataink a nevelésben résztvevőkről	14.
– A gyermekekről	14.
– A szülőkről	16.
– Az óvodapedagógusról; hitvallásunkról	17.
– A fejlesztést segítőkről	19.
– A nevelést segítőkről	21.
II Egészségfejlesztési program	21.
III. Freinet pedagógiai alapelvei	38.
IV. Az óvodai nevelés feladatai	40.
Freinet szellemisége az óvodában	
– Egészséges életmódra nevelés	41.
– Az érzelmi erkölcsi értékorientált közösségi nevelés	43.
– Természet és életközelség	43.
– A nyitottság	44.
– A közösség segítő ereje	45.
– Erkölcsi, etikai nevelés	46.
– Értelmi fejlesztés, nevelés	48.
– Anyanyelvi nevelés	49.
V. Óvodába kerüléstől iskolába kerülésig	50.
1. Óvodába kerülés	50.
2. Óvoda-iskola átmenet	51.
3. Iskolára való alkalmassá tétel	52.
4. „Ő” iskolás lesz	53.
5. Hogy „Ő” is iskolás legyen	55.
VI. Inkluzív pedagógia – Integráció-Differenciálódás	56.
Az Óvoda sajátos feladatai	

– Sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése, fejlesztése	57.
– Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek fejlesztése	60.
– A tehetség érték – tehetséggondozás az óvodában	62.
– Az óvoda feladatai a gyermekvédelem területén	
VII. A gyermekek fejlődésének nyomon követése	65.
VIII. A tevékenységek, a fejlődés, a fejlesztés és az értékközvetítés	66.
A tevékenységek és a Freinet technikák kapcsolódása	
– A játék	67.
– A munka	69.
– A tevékenységekben megvalósuló tanulás	70.
Freinet technikák értelmezése	71.
Szabad önkifejezés technikái	72.
1. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka	72.
– Szabad rajz és vizuális alkotások	72.
2. Verselés, mesélés	74.
– Szabad vita és beszélgetés	75.
– Szabad fogalmazás	76.
– Színpadi kifejezés	76.
3. Ének, zene, énekes játék, tánc	77.
– Zenei alkotások, zenei önkifejezés	78.
4. Mozgás	78.
– Szabad mozgás	79.
5. Külső világ tevékeny megismerése	80.
– Technikák a környezet tanulmányozására	80.
– Matematikai műhelymunkák – matematikai tartalmak	81.
6. Kommunikációs technika	82.
7. Értékközvetítés, hagyományok	83.
8. Az ismeretátadás és ismeretszerzés individualizálása	84.
IX. Az óvodai élet megszervezése	85.
– A szervezés és szövetkezeti élet technikái	85.
A tevékenységek helyének megszervezése	85.
Tervezés	85.
Pozitív életvezetés	86.
– Életszervezés és feltételek	87.
Csoportalakítás	87.
Napirend	87.
Az udvari élet	88.
X. Együttműködés és kapcsolattartás	
– Család	88.
– Bölcsőde	90.
– Iskola	90.
– Egészségügyi szakemberek	91.
– Szakszolgálatok, Szakértői Bizottságok	91.
– Gyermekjóléti Szolgálat	92.
– Közművelődési intézmények	92.

– Fenntartó	92.
XI. A nevelőmunkát segítő eszközök és felszerelések	93.
XII. A program nyilvánossága	93.
Zárógondolat	94.
Szakirodalom és források	95.
Legitimációs záradék	96.

A Pedagógiai Program jogszabályi háttere

- A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- A Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve (Oktatási Hivatal 2020)
- szakmai ajánlás a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel (BTMN) küzdő gyermekeket, tanulókat az óvodai és iskolai nevelésük-oktatásuk során megillető különleges bánásmóddhoz; a fejlesztő pedagógiai ellátás gyógypedagógiai tartalmaira; a pedagógiai segítség céljaira, feladataira és módszereire; valamint a BTMN tanulói jogokhoz kapcsolódó joghasználatra
- 2023. évi LII. törvény a pedagógusok új életpályájáról
- 401/2023 (VIII.30.) kormányrendelet a pedagógus új életpályájáról szóló 2023. évi LII. törvény végrehajtásáról
- 277/1997. (XII. 22.) kormányrendelet a pedagógus továbbképzésről, a pedagógus szakvizsgáról, valamint a továbbképzésben részt vevők juttatásairól és kedvezményéről
- 229/2012. (VIII. 28.) Kormányrendelet (közzétételi lista)
- 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- 2011. évi CLXXIX. törvény a nemzetiségek jogairól
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermek védelemről és gyámügyi igazgatásról
- Az 1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségének biztosításáról
- 15/1998. (IV.30.) NM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről

- 363/2012 (XII.17.) Korm. rendelet az óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- 229/2012. (VIII.28.) Kormányrendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
  - Az óvoda hatályos Alapító Okirata
  - Oktatási Hivatal kiadványai

ÓVODÁNK LEGFONTOSABB ADATAI

Az intézmény hivatalos neve	Erzsébetvárosi Csicsergő Óvoda
Az intézmény címe telefonszáma e-mail címe web	1073 Budapest Dob u. 102. (bejárat: 1077 Bp. Rózsa u. 32.) 06-1-342-83-75, 06-1-322-1686 csicsergoovika@gmail.com www.ovodacsicsergo.hu
Az intézmény fenntartója, címe	Budapest, Főváros VII. kerület Erzsébetváros Önkormányzat Képviselőtestülete 1073 Budapest, Erzsébet körút 6.
Az intézmény alapító okiratának száma	3/11-TNY-679077
OM azonosító	034356
Az intézménybe felvehető maximális létszám	200 fő
Az intézmény csoportjainak száma	8
Az intézmény napi nyitvatartási ideje	12 óra
Alapító okirat szerinti ellátandó feladatai	Óvodai nevelés, ellátás szakmai feladatai Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének, ellátásának szakmai feladatai Óvodai nevelés, ellátás működtetési feladatai Gyermekétkeztetés köznevelési intézményben
Sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése	A többi gyermekkel együtt nevelhető, szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi (látási, hallási) értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral, vagy egyéb pszichés zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartási szabályozási zavarral) küzdő gyermekek nevelését.

Mottó:

„A pedagógus gondosan megtervezte módszereit: tudományosan felépítette a lépcsőt, amelyen keresztül el lehet jutni a tudás különböző fokaira: kísérleti úton megállapította, hogy melyik a lokális lépcsőfok.

A magasság és a lépcsőfok segített a kezdőkön.

És ez a pedagógus kirohanásokat rendezett. Nem a tudományosan megtervezett és kidolgozott lépcső ellen, hanem az igyekezetét semmibe vevő gyerek ellen.

Dühöngött, mert amíg jelen volt és ellenőrizhette a fokenkénti előrehaladást, időnkénti pihenőkkel, addig minden a legnagyobb rendben ment. De, ha csak egy pillanatra is távol maradt, mily borzalom, micsoda rendetlenség! Azok folytatták a módszeres előrehaladást időnkénti pihenőkkel és az előírt kapaszkodással, akiket az iskola megfertőzött a tekintélyével...

A gyerekcsoport visszanyerte ösztöneit és rátalált szükségleteire: az egyik négykézláb mászott fel a lépcsőn, egy másik lendületet vett és kettesével vette a lépcsőfokokat, mindezt szédületes sebességgel. Voltak, akik hátrafele próbálkoztak, sőt komoly szaktudásra tettek szert ebben a műfajban. Furcsa ellentmondás: legtöbbjük számára a lépcső híján volt a kalandnak és a vonzerőnek, ezért a ház körül futkározva, az ereszbe kapaszkodva, a szobrokra csimpaszkodva jutottak fel a csúcsra rekordidő alatt, ügyesebben és gyorsabban, mint azok, akik az úgynevezett módszeres lépcsőt vették igénybe, majd amikor felértek, csúszdának használták a jó öreg korlátot, és előlről kezdték a csodálatos kalandot.

A pedagógus rossz szemmel néz mindazokra, akik nem az általa normálisnak tartott utat választják.

Feltette-e valaha is a kérdést, hogy az ő lépcsőtudománya nem hamis-e véletlenül, és hogy léteznek-e gyorsabb és üdvözítőbb utak.

Victor Hugo képével élve: nem létezik-e olyan pedagógia, ahol a sasok nem másznak lépcsőt?”

(Celestin Freinet: Máté mondásai. Delacheux et Niertté Paris 1978.)

A mi óvodánk

Tárgyi és személyi feltételek

Óvodánk az Erzsébetvárosi Csicsergő Óvoda Budapest VII. kerületében, Erzsébetvárosban működik, a Dob u. 102-ben, 2003. 09. 01. óta. Óvodánk 8 csoportos.

Alapító okiratunkban foglaltak szerint óvodánk ellátja a többi gyermekkel együtt nevelhető, szakértői bizottság szakértői véleménye alapján a mozgásszervi az érzékszervi (látási, hallási) értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzdő gyermekek nevelését.

Csoportjainkba vegyes életkorú gyerekek járnak. Megfelelő méretű csoportszobák, a hozzá tartozó mosdók, öltözők, nagy kiszolgáló helyiségek, szintenként ebédlők állnak rendelkezésünkre.

Gyermekeink örömeire nagy alapterületű és jól felszerelt tornatermünk van. A szabadban történő mozgást a tetőterazon és az udvaron tudjuk biztosítani. Ezen kívül a csoportszobák előtt szintenként terasz található, mely a szabadban történő foglalkozásokra is lehetőséget ad.

A fejlesztőpedagógusok, gyógypedagógusok, logopédusok munkájához nyugodt körülményeket biztosítanak az erre a célra kialakított és felszerelt szobák. Az orvos és a védőnők munkájának végzéséhez orvosi szoba van, elkülönítve. Nevelőtestületünk számára könyvtár és a megbeszélésekhez megfelelő nagyságú helyiség található. A felnőttek számára öltözők, zuhanyzók állnak rendelkezésre. A mosást, vasalást külön erre a célra szolgáló helyiség biztosítja.

A gyermekek nevelését 17 felsőfokú végzettségű óvodapedagógus végzi. A nevelőmunkát 2 pedagógiai asszisztens, 8 dajka segíti. Jelenleg 2 fejlesztőpedagógus, 1 gyógypedagógus, 1 gyógypedagógus-logopédus segíti a gyermekek fejlesztését. Az óvodai élet napi teendőihez 1 óvodatitkár, 2 konyhás, 2 takarító, 1 kertész, 1 karbantartó, 1 ügyviteli dolgozó áll az óvoda alkalmazásában.

Helyzetkép

Társadalmi környezetünket tekintve az óvoda használóinak köre jól tükrözi a VII. kerületi sajátosságokat.

A lakosság nagyon vegyes összetételű az etnikai hovatartozás, a képzettség, a gyermekek száma, az anyagi viszonyok, a lakáshelyzet tekintetében.

Ebből következik, hogy a családi nevelés kiegészítéseként nagyon különböző elvárásoknak kell megfelelnünk. A gyermekek óvodán kívül szerzett ismeretei, szokásrendszerük, neveltségi szintjük nagyon eltérő az óvodába kerülésük pillanatában. Ezért nevelőmunkánkban a közösségi nevelés mellett az egyéni fejlesztésre nagy hangsúlyt kell helyezni.

- Óvodánk humanisztikus és demokratikus elvek alapján működik. Igyekszünk toleráns légkört kialakítani és egyensúlyt tartani a természeti és társadalmi környezettel.
- Hisszük, hogy programunk kényszer nélkül, játékosan fejleszti a gyermeket. Lehetőségeket kínálunk, a választás a gyermeké.
- A gyermek egyéniségét tiszteletben tartjuk.
- Nem daraboljuk fel a valóságot tudományágak szerint.
- Egyéni tapasztalatszerzéssel szolgáljuk legjobban a gyermek fejlődését.

Pedagógiai programunk

Pedagógiai programunk A magyar óvodapedagógia hagyományaira, az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjára és Freinet alternatív pedagógiájára építve készült.

„Freinet pedagógiája egy tevékenységközpontú, öröm- és sikerorientált, a gyakorlatból építkező és általa fejlődő szintézis-pedagógia, amely leginkább az avantgarde irányzathoz hasonlítható. Jellemző rá, hogy többféle irányzathoz építkező, nyitott rendszer, amely újabb és újabb ötletekkel, módszertani megoldásokkal bővíthető. Az egyszeri és megismételhetetlen

---

gyermeki személyiség szabad kibontakoztatását állítja a középpontba, melynek feltétele a demokratikus, bizalmat, biztonságot, segítségnyújtó megértést és toleranciát sugárzó légkör, ahol tudatosan építenek a gyerek önállóságára.”²

„Figyelembe veszi az egyéni fejlődési ütem eltolódásait, képességeket, irányultságokat és mégis képes kialakítani az együttműködést, egymás különbözőségének elfogadását és a toleranciát. Tiszteli a gyerek sajátosságait, megfogalmazza és biztosítja a gyerek jogait. Humanista, természetes, harmóniát és egyensúlyt sugárzó rendszer, melynek központi kategóriája maga az élet. Freinet jelmondata: ‘Az élet által életre nevelni...’³„

Ez a program nagyban épít az óvodapedagógus képzettségére, humánumára, gyerekszeretetére és a szülőkkal való harmonikus kapcsolattartásra. Hisszük, hogy testületünk a családokkal együttműködve alkalmas ennek a programnak a megvalósítására.

² Hétköznapi varázslatok

³ Hétköznapi varázslatok

I. ALAPELVEINK ÉS ÉRTÉKEINK

Nevelésfilozófiánk

Jövőkép

Milyen lesz a jövő óvodája? Reméljük, hogy derűs és otthonos, vidám légkörű, a gyermekek számára sokféle hasznos tevékenységet nyújtó olyan intézmény, amilyenné az ott dolgozó pedagógusok formálják. Milyennek képzeled a gyereket?

Fantáziájára merészen csapong...

A szülők többsége örül a jó óvodai körülményeknek, amivel a gyerekek testi edzése, a betegségek megelőzése fokozottabban biztosítható. Kellemes, szeretetteljes légkörben kívánják tudni gyermeküket.

A pedagógusok szívesen dolgoznak a jó körülmények között.

Nevelésfilozófiánk

Fókuszba a gyermeket állítjuk, az ő szintjéhez igazítjuk a tennivalókat. A gyermek és az óvónő „szövetsége” nagyon fontos számunkra.

Nekünk valódi emberként kell a gyerekekkel együtt megélni a bejárt és még ismeretlen utakat.

Gyermekeink a jövő zálogai. A társadalomba való beilleszkedésüknek alapjait az óvodában kapják meg, ezért a „szeretünk és nevelünk” egységét minden gyereknél és minden gyerekcsoportnál alkalmaznunk kell és lehet. Amennyiben boldog és sokoldalú felnőtteket képzelünk el a jövő társadalmában, akkor az óvodában is sokoldalú nevelési tevékenységet kell folytatnunk – biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, s meglévő hátrányai csökkenjenek.

Értékeink

Nevelésünk alapértékének tekintjük, hogy a gyerekeket egyéniségükhöz és képességükhöz mérten a legmagasabb szintre juttassuk.

Óvodánkban a legfontosabb érték a játszó gyermek tisztelete, játékhoz való jogának elismerése, a gyermek fejlődésébe vetett bizalom.

Megismerési vágyának kielégítésével, az őszinte szeretetteljes légkörben, testi-, lelki-, szellemi egészségben felnövő gyerekből válhat toleráns, ugyanakkor autonóm felnőtt.

Ehhez elengedhetetlen a családdal való szoros együttműködés.

A nevelésünk célja és feladata

- ❖ „... a gyermeki személyiség adottságainak, képességeinek és szükségleteinek szabad kibontakoztatása az egyéni és életkori sajátosságok figyelembevételével. Minden gyermeket el kell juttatni saját belső erőit aktivizálva és jogainak teljes körű tiszteletben tartása mellett képességeinek maximumára.”⁴
- ❖ Az óvodában a gyermek egyéni igényeit megértéssel kell fogadnunk.
- ❖ A kiegyensúlyozott harmonikus alaphangulat kialakítása a célunk.

-
- ❖ Feladatunk a mások iránti tisztelet és megbecsülés érzésének fejlesztése, az egészséges életmód szokásainak kialakítása (mozgás, táplálkozás, életritmus). A fejlesztés már akkor elkezdődik, amikor a gyermek beilleszkedett a csoportba, megismerkedett az őt körülvevő környezettel és biztonságban mozog.

  - ❖ Egyéni differenciált bánásmóddal, differenciált képesség és készségfejlesztéssel alakítjuk ki a személyes bensőséges kapcsolatot.
  - ❖ Célunk olyan pedagógiai környezet kialakítása, ahol a különbözőség felé fordulás természetessé válik.
  - ❖ A különbözőségek elfogadásához, természetesnek vételéhez interkulturális szemléletű, multikulturális nevelést valósítunk meg.
  - ❖ A gyermeknek joga van ahhoz, hogy megkapja a neki megfelelő gondoskodást és nevelést.
  - ❖ A gyermek által önként vállalt feladatok, munkafolyamatok végzése során érzük el, hogy a gyermek átélje a közösségért való tevékenykedés örömét is.
  - ❖ Óvodánkban komplex nevelés folyik. Célunk a gyermeki aktivitás, motiváltság, kíváncsiság ébrentartása és kielégítése, a kreativitás előtérbe helyezése és a kompetencia érzés kialakítása, fenntartása.
  - ❖ A gyermek érdeklődésére, cselekvésére, tapasztalatira építjük az ismeretanyagot is tartalmazó tevékenységrendszer.
  - ❖ Az anyanyelvi nevelés kiemelt jelentőséggel bír nevelésünkben.
  - ❖ Közösségi nevelésünk alapelve, hogy a gyermek, mint egyén megtalálja helyét a közösségben. Célunk, hogy a gyermeknek igényévé váljék a csoporttal való együttműködés, ugyanakkor egyedül is tevékenykedhessen.
  - ❖ Biztonságot nyújtó, megalapozott, következetes szokásrendszert alakítunk ki, amelyben fejlődhet a gyermek normarendszere.
  - ❖ Gondoskodunk a gyermekek életkori sajátosságaiból adódó felfokozott mozgásigény kielégítéséről.
  - ❖ Célunk, hogy a gyermekek tiszteljék környezetüket, biztosítsuk a környezettudatos magatartás megalapozását.

⁴ Hétköznapi varázslatok

- ❖ Meg kell adnunk a lehetőséget számukra, hogy önállóan tevékenykedhessenek.
- ❖ A megismerési vágy, a kíváncsiság életkori sajátosság. Az óvónő feladata a különböző típusú helyzetteremtés és fejlesztő környezet biztosítása.
- ❖ Az életkor és az egyéni adottság nagymértékben meghatározzák a gyermeki tevékenység minőségét, tehát ezt figyelembe véve segíthetjük elő az életszerű körülmények között a változatos tevékenységeket.
- ❖ Lehetőséget kell adni arra, hogy elegendő hely, idő, élmény és eszköz álljon rendelkezésre a szabad alkotások létrehozásához.
- ❖ Az óvodai nevelés célját és feladatát csak úgy valósíthatjuk meg, ha elfogadjuk, hogy az óvodáskorú gyerek alapvető tevékenysége a játék!
„Mindenek felett játszódjék és nőjön a gyermek: a szüntelen való tanítás elnyomja a növés erejét, s az eszet, mint az országút, olyan meddővé teszi.”⁵
- ❖ Tiszteletben tartjuk a családok nevelési szokásait. Célunk a családokkal való együttműködés, a családok segítése, az intervenciós gyakorlat erősítése.
- ❖ Célunk, a gyermek sokoldalú harmonikus fejlődésének, személyisége teljes kibontakoztatásának támogatásával az iskolai beilleszkedés közvetett elősegítése.

Gondolataink az óvodáról

Társadalmi és helyi szükségletek közvetítésének színtere.

- „Mint nevelési intézmény nem függetleníthető a környezeti hatásoktól, hiszen a nevelés mindenkor társadalomtól, embertől függő, kollektív tevékenység. A mindenkori társadalom kultúrájával, szokásaival, értékrendjével mindig meghatározza a nevelés célkitűzéseit.”⁶
- Átalakuló társadalmunkban átértékelődik a szemléletmód, az értékrendszer, változik a nevelés gyakorlatában megjelenő érték közvetítés tartalma. Ezért a gyermek személyiségének fejlődése szempontjából meghatározó az a szemléletmód, hogy az őt nevelők mit tartanak értéknek, és a mindennapokban ezt hogyan közvetítik feléjük - nevelési célok, módszerek, eszközök.

- Az érték közvetítés — mint nevelési cél — több területet helyezhet előtérbe. Óvodánkban ezek a természetközelség (a természeti és ökológiai környezettel való együttélés és az alapvető természetvédelmi ismeretek), a társadalmi és helyi elvárásokhoz való alkalmazkodás, hagyományok őrzése.
- Valljuk, hogy az óvodának hatnia kell a környezetére. Bízunk abban, hogy elképzeléseink ebben is segítenek minket.
- „Ezeket a feladatokat csak egy természeti és társadalmi környezettel szoros kapcsolatban működő óvoda tudja felvállalni, mely a kultúrát nem csak közvetíti, hanem annak teremtésére is vállalkozik.”⁷

⁵ Bolyai Farkas

⁶ Hétköznapi varázslatok

⁷ Hétköznapi varázslatok

A közösség alakítás és az önmegvalósítás színtere

- ❖ „A közösségi lét az ember számára életszükséglet. A közösségben való együttélés során szerezhetünk tapasztalatokat az igazságos, rendezett és felelősségteljes együttélés alapfeltételeiről és mindazokról a nehézségekről, amelyek mindezt jelentik.
A közösség erősebbé tesz, védettséget biztosít és örömet nyújt. Együttműködésre és konfliktuskezelésre készít fel.
Az óvoda kiemelt feladatköre, hogy segítse a különböző közösségek kialakulását, fejlődését, és biztosítsa az önmegvalósítás feltételeit.”⁸
- ❖ A közösségek önálló elvárásokkal és elképzelésekkel rendelkeznek, de tagjai egymástól sokban különböző emberek, akiknek eltérőek a képességeik, érdeklődésük, vágyaik. Az egyén fejlődésének, kiteljesedésének elengedhetetlen feltétele, hogy az óvodai közösségek jól működjenek, vagyis harmonikusak legyenek az emberi kapcsolatok.
- ❖ Az óvónő és a dajka kapcsolata az óvónő irányításával egymást kiegészítő, szakmai alapokon álló kollegális viszony. Egymás segítségével alakul ki a munkamegosztás a mindennapi működés során.
- ❖ Kapcsolatunk a nevelést segítő szakemberekkel egymást segítő, támogató, erősítő, a folyamatos párbeszédre alapuló, a gyermekek személyiségfejlesztését szolgáló viszony.

A gyermeki személyiség fejlesztésének színtere

- A gyermek személyiségének kibontakozásához megfelelő légkört kell teremteni, mely sugározza a bizalmat, a biztonságot, a megértést, a toleranciát és kielégíti testi-, lelki-, szellemi szükségleteit.
- „Ennek a feladatnak csak egy tevékenység központú, öröm és sikerorientált, készség és képességfejlesztő, értékközvetítő óvoda felelhet meg, mely tiszteletben tartja a gyermek egyéni sajátosságait, jogait, tudatosan épít a gyermeki aktivitásra.”⁹
- A gyermek készségeit, képességeit komplexen fejlesztjük.
- Az óvodai nevelés során értékeljük a gyermek azon készségeit, képességeit, amelyek csak rá jellemzőek.
- A gyermekkel megtanítatjuk a másik gyerek különbözőségét.
- Olyan tudástartalmakat adunk át, amelyek megalapozzák az iskolai tanuláshoz szükséges kultúrtechnikákat.
- A nevelés során olyan értékeket közvetítünk, amelyek örök érvényűek.
- A gyermek személyiségének fejlesztése során különböző, változatos módszereket, az egyéni fejlesztést alkalmazzuk.
- A játékba integrált cselekvéses tanulás a személyiségfejlesztés legfontosabb színtere.

⁸Hétköznapi varázslatok

⁹Hétköznapi varázslatok

Gondolataink a nevelésben résztvevőkről

A gyermekekről

- ❖ A gyermek olyan fejlődő személyiség, aki meghatározott genetikai adottságokkal rendelkezik, az érés törvényszerűségei szerint, spontán és tervszerű környezeti hatások által alakul.
- ❖ Alapvető szükséglete a fizikai és érzelmi biztonság. A felnőttektől függ, kiszolgáltatott, ezért önállóságra és elismerésre vágyik. Érdeklődik a világ dolgai iránt, érzékeny, érzékelő, tevékeny ember, aki szeretetet és bizalmat sugároz, és ezek viszonzását várja.
- ❖ „Minden gyerek egyszeri és megismételhetetlen csoda, a hozzá elvezető útnak is annak kell lennie.”¹⁰

-
- ❖ A gyermekeknek joga van a boldog gyermekkorra, amelyben:
    - kedvük, igényeik, elképzeléseik, vágyaik szerint játszhatnak
    - kedvük, igényeik szerint mozoghatnak térben és időben, zenében és festésben
    - átélhetik a mesék, a versek szárnyaló világát
    - átérezhetik a hagyományok üzenetét
    - bábozhatnak, dramatizálhatnak
    - nap mint nap változatos, színes élményeket szerezhetnek önmagukról, barátaikról, a segítő, befogadó, elfogadó felnőttek jelenlétéről, a közösségről, az őket körülvevő világról, a környezetről, a természet csodáiról, a számok, a mennyiségek birodalmáról
    - játszva tanulhatnak egymástól és a felnőttektől
    - kérdéseiket bátran, nyíltan megfogalmazhatják
    - a megoldandó helyzeteknek számos megoldása lehetséges
    - figyelembe veszik a gyermekek törvényeit is

A gyermek jogainak tiszteletben tartása

A gyerekek üzenete:

- Fejezd ki a megértésedet, ha tévedek!
- Beszéljess velem, bátoríts engem!
- Biztosíts nekem lehetőségeket a különböző tevékenységekhez!
- Segíts nekem, irányíts engem úgy, hogy ne vegyem észre!
- Hígy nekem, bízz bennem!
- Ismerj meg, adj olyan feladatot, amit meg tudok oldani!
- Közösen alakítsunk ki olyan sarkokat, ahol lehetőségem van az egyedüllétre és az együttműködésre egyaránt!
- Szeress akkor is, ha rossz vagyok!
- Taníts meg engem is a szeretet képességére!
- Adj hitet és nevelj belém bizalmat az emberek iránt, hogy a nagyvilágban és a hazámban otthon érezhessem magam!

¹⁰ Hétköznapi varázslatok

A szülőkről

- A családnak, mint a társadalom legkisebb egységének elsőrendű felelőssége a gyermekek nevelése — az óvodai nevelés ennek kiegészítője. Olyan modellként kell a szülőnek gyermeke előtt állnia, hogy feltétel nélküli szeretetet sugározzon, segítsen eligazodni a világ dolgaiban, felelősségteljes, nyitott, elfogadó legyen.
- A szülőnek azonban nemcsak kötelességei, hanem jogai is vannak. Elvárhatja, hogy bármilyen megkülönböztetés nélkül neveljék gyermekét az óvodában.

Joga van arra is, hogy gyermeke neveléséhez minden segítséget megkapjon az intézménytől.
- Óvodánkban évek óta a gyermekek kb. 30%-a szociálisan hátrányos helyzetű családban él. Ezeknek az egyenlőtlenségeknek a kompenzálása a fenntartó által biztosított keretből az óvoda kötelessége.
- A családoknak — gyereknek, szülőnek — joga, hogy a Gyermekvédelmi törvényben biztosítottakat szükség esetén megkapja. Az óvodának viszont kötelessége, hogy a gyermek érdekében szükség esetén a törvény előírásait alkalmazza (védő-óvó funkció, prevenció).
- „A szülőnek minden segítséget meg kell kapnia tőlünk, pedagógusoktól ahhoz, hogy a gyermekét lehetőségeihez képest a legjobb fizikai és pszichikai környezetben nevelhesse.”¹¹
- A szülőknél biztosítékot kell kapniuk arra vonatkozóan, hogy
  - gyermekük számára a boldog gyermekkort kívánjuk biztosítani
  - az óvodai nevelés során gyermekük az iskolára alkalmas lesz
  - figyelembe vesszük gyermekük egyéni és életkori sajátosságait
  - értékeljük gyermekük egyéni tulajdonságait
  - gyermeküknek örök érvényű értékeket közvetítünk
  - gyermekük nevelő, fejlesztő intézménybe jár
  - gyermeküknek több saját élményben, tapasztalatszerzésben lesz része
  - az intézmény teljes jogú partnerként kezeli és figyelembe veszi az ő észrevételeit is

¹¹ Hétköznapi varázslatok

Az óvodapedagógusról, hitvallásunkról

Az óvodapedagógusról

- A jó pedagógusnak autonóm és tudatos személyiségnek kell lennie.
- Tudnia kell, hogy milyen fontos a nyitottság, az elfogadás, az empátia és a hitelesség.
- Fontos, hogy minden gyermeknek megtalálja a számára legmegfelelőbb utat a fejlődéshez.
- Törekednie kell a kisebbségek kultúrájának megismerésére és megismertetésére.
- Szemléletében, alapelvekben, értékítéletben egységes testületben, pedagógiai szabadságával élni tudó óvodapedagógusokra van szükségünk.
- A jó pedagógusnak rendelkeznie kell a kompetencia alapú neveléshez szükséges pedagógusi kompetenciákkal ismeretek (szakmai tudás) szintjén, készségek, képességek szintjén, viszonyulás (attitűd) szintjén:
  - az esélyegyenlőség és az inkluzív pedagógia megteremtéséhez elengedhetetlen befogadó gondolkodással rendelkezzen
  - az egyéni, differenciált bánásmód jellemezze nevelési gyakorlatát
  - a gyermekeket differenciálási szintek, képességfajták szerint fejlessze
  - legyen együttműködő a gyerekekkel, a szülőkkel, munkatársaival
  - mindennapi munkájában legyen hangsúlyos az óvó-védő szerepkör, nyújtson stabil biztonságot a gyerekeknek, rendelkezzen a szülőföldhöz kötődő pedagógus attitűddel
  - legyen természetes igénye, életformája az állandó és élethosszig tartó tanulás, a szakmai kompetenciák erősítése, fejlesztése
  - vegyen részt szakmai innovációban
  - személyes megnyilvánulásaival képviselje a természettisztelő magatartást, a környezettudatos életvitelt

Óvodapedagógusi hitvallásunk

- ❖ Hitvallásunk a ránk bízott gyermekek felelősségteljes nevelését és minél eredményesebb fejlesztését szolgálja:
- ❖ Nevelőmunkánk eredményessé tétele érdekében állandóan törekszünk személyiségünk, képességeink fejlesztésére, kiemeltet a következő értékek tekintetében: emberszeretet, optimizmus, lelkiismeretesség, nyíltság, türelem, empátia, a különbözőségek elfogadása, önismeret, önkontroll, felelősségvállalás, együttműködés. Pályánk során küzdünk az elszürkülés, az üres rutinból végzett munka ellen.
- ❖ Természetes igényünk, életformánk legyen az állandó tanulás és a környezet, a társadalom életének alakításában való részvétel. Ápoljuk és védjük anyanyelvünket.
- ❖ Mint ember, tévedhetünk, hibázhatunk. A hibák megelőzése, illetve a kijavításukra való törekvés azonban etikai kötelességünk.
- ❖ Eljárásainkat a gyermekek életkorához és egyéniségéhez igazítjuk, semminemű olyan tevékenységet nem fejthetünk ki, vagy nem kezdeményezhetünk, amely káros hatással lehet a gyermekek testi vagy lelki épségére. Érvényre juttatjuk az intézmény pedagógiai programjában megfogalmazott nevelési elveket, eljárásokat.
- ❖ Figyelembe vesszük a különböző szociokultúrából érkező gyermekek adottságait.
- ❖ Tiszteletben tartjuk az átlagostól –pozitív vagy negatív – irányban eltérő képességeket, azokat differenciáltan fejlesztjük.
- ❖ Felismerjük, és személyes megnyilvánulásainkkal képviseljük a természettisztelő magatartást, a környezettudatos életvitelt.
- ❖ Esetenként óvodán kívüli programokat is szervezünk, ezzel is alakítva az intézmény hagyományait és az összetartozás érzését.
- ❖ Törekszünk arra, hogy problémáinkat nem vesszük a gyerekek közé.
- ❖ Szülői értekezleten csak az egész csoportot érintő kérdéseket, gondolatokat tárgyaljuk. Nem minősítjük, nem szidjuk a gyermekeket.
- ❖ Az óvodapedagógus és a szülő kapcsolata egyenrangú személyek partneri kapcsolata, amely csak egyetlen területen, a pedagógiai kompetencia területén aszimmetrikus. Itt – szaktudásunk alapján – a nevelő vezető szerepe érvényesül. A kapcsolat alapja a kölcsönös tisztelet és megbecsülés.

- ❖ Családlátogatásokon, fogadó órákon és egyéb személyes alkalmakkor teljes körű információt nyújtunk a szülőnek, és mi is információkat gyűjtünk a gyermekekről. A szülővel folytatott egyéni beszélgetések során elhangzott családi vonatkozással bíró információkat szigorúan titkosan kezeljük.
- ❖ Méltó módon képviseljük intézményünket és a pedagógusszakmát a külvilág előtt. Sem tetteinkkel, sem nyilatkozatainkkal nem csorbíthatjuk alaptalanul intézményünk és szakmánk jó hírét.
- ❖ Folyamatos kollegiális munkakapcsolatot tartunk és együttműködünk egymással, és a nem pedagógus dolgozókkal. A vezető és vezetett kapcsolatát tárgyilagosság, szakmai őszinteség, a kölcsönös bizalom és tisztelet jellemezza.
- ❖ Önkritikusan viszonyuljunk saját munkánkhoz, azt állandóan ellenőrizzük és értékeljük, korrigáljuk. A külső szakmai ellenőrzést és értékelést nyitottan, együttműködően fogadjuk.

A fejlesztést segítőkről – fejlesztőpedagógus

A fejlesztés az érési folyamathoz igazított támasznyújtás, az életkorhoz adekvát tevékenységformák aktivizálásával, a megfelelő szociális és tárgyi feltételek biztosításával.

Fejlesztésünk során prevenციót a szenzitív szakaszban, korrekciót a szenzitív perióduson túl alkalmazunk. Az ontogenetikus fejlődés fázisainak reprezentációs szintjeit járattjuk be, újra tanítunk. Fejlesztésünk mindig a viselkedést létrehozó pszichikus funkciók, struktúrák megváltoztatására irányul. Fejlesztésünk célja az éppen fejlődő pszichés struktúrák kibontakoztatása, begyakoroltatása. Ehhez megfelelő szociális, tárgyi és környezeti feltételeket biztosítunk.

Feladatunknak tekintjük a 3 – 7 éves gyermekek életkori és egyéni sajátosságainak, eltérő fejlődési ütemének szem előtt tartását: az egészséges, harmonikus személyiségfejlesztést, testi–szociális- értelmi érettség kialakítását, potenciális tanulási zavarok megelőzését.

Az óvoda teljes időszakában prevenციós fejlesztésről beszélhetünk, melyet a szenzitív szakaszban alkalmazunk.

A preventív fejlesztő eljárás célja, hogy óvodáskor végére kialakuljon a „totális érzékelő apparátus”.

A korai fejlesztés ideális terepe az óvoda, mivel ebben az életkorban még nem beszélünk teljesítménykényszerről. Lehetővé válik a sérült funkciók hibás organizációjának korrekciójával, kompenzációval az érés megtámogatása.

A ráhatást több funkcióra egyidejűleg irányulva alkalmazzuk a komplexitás elvét szem előtt tartva.

Pedagógiai vizsgálatunk során alkalmazzuk:

- figyelem – tesztet (áthúzásos)
- EDTFELDT – tesztet
- DPT – tesztet
- GOODENOUGH – emberrajz – tesztet

Fejlettségmérő lapokat:

- mozgásfejlettség
- testséma fejlettség
- téri tájékozódás, térbeli mozgás fejlettsége
- értelmi fejlettség
- finommotoros koordináció fejlettsége
- nyelvi kifejezőkészség fejlettsége
- szociális fejlettség
- szociális érettség

A komplex ráhatás fő területei: a mozgásfejlesztés, testséma fejlesztés, percepció fejlesztés és a verbális fejlesztés.

A fejlesztő foglalkozás nagyon tudatosan tervezett komplex egészként működik, mely az alapos vizsgálatainkat követően megállapított fő fejlesztési területeken kívül egyéb képességeket is érint.

Mindezt játékosan, elfogadó, szeretetteljes légkörben valósítjuk meg.

A minél korábbi prevencióra, a korai fejlődés megtámogatására szükség van. A preventív fejlesztés szükségességét indokolja a hátrányos helyzetek felszámolhatóságának lehetősége is.

„Meggyőződésem, hogy a legjobb, amit másnak adhatok, ha lehetőséget biztosítok számára saját képességeinek fejlesztéséhez és gyakorlásához.”

L.B. SWIFT

A nevelést segítőkről

- A nevelőmunkát közvetlenül segítő munkatársak, különösen a dajkák folyamatos tájékoztatására, továbbképzésére megfelelő időt biztosítunk.
- A nevelőmunkát segítő munkatársakat megismertetjük a pedagógiai programban lefektetett alapelvekkel, tisztázzuk szerepüket az integrációs folyamatokban, világossá, egyértelművé tesszük, hogy a nevelés folyamán mi az Ő kompetenciájuk.
- Az óvodapedagógusok ismereteik alapjait átadják –belső továbbképzéseken- a nevelést segítőknél.
- A folyamatos párbeszéddel, személyes példaadással elősegítjük elfogadó, befogadó, segítő beállítódásukat, mely pozitívan járul hozzá a gyermek és a nevelést segítő kapcsolatához.

II. Egészségfejlesztési program

A teljes körű egészségfejlesztésünk célja, hogy a nevelési-oktatási intézményünkben eltöltött időben minden gyermek részesüljön a teljes testi-lelki jóllétét, egészségét, egészségi állapotát hatékonyan fejlesztő, a nevelési-oktatási intézmény mindennapjaiban rendszernek megfelelően működő egészségfejlesztő tevékenységekben.

Intézményünk által működtetett teljes körű egészségfejlesztés olyan folyamat, amelynek eredményeképpen a pedagógusok a nevelési- oktatási intézményben végzett tevékenységet, a helyi pedagógiai programot és szervezeti működést, a gyermek és a szülő részvételét a nevelési-oktatási intézmény életében úgy befolyásolják, hogy az a gyermek egészségi állapotának kedvező irányú változását idézze elő.

Az egészség fogalmát az Egészségügyi Világszervezet definiálta:

"Az egészség a testi (fizikai), a szellemi (pszichikus) és a társas-társadalmi (szociális) jólét állapota, nem csupán a betegség és nyomorékság hiánya."

Az élet és az egészség, az embernek semmi mással nem pótolható alapvető értéke.

Nélküle sem egyéni, sem társadalmi lét, sem kultúra nem valósítható meg.

Az egészség megszerzése, fenntartása és fejlesztése az egyed, illetve a közösség egész életén át tartó, az élethez, a sikeres önmegvalósításhoz és a társkapcsolatokhoz szükséges feladatát képezi. Az egészségvédő és egészségfejlesztő magatartás elérésének feltétele azoknak az alapképességeknek az elsajátítása, amelyek az egészséget védik, fejlesztik, ha kell, korrigálják.

Óvodánkban az egészség megtartása, fejlesztése, az életre, a sikerre vonatkozó kompetenciák kialakítására épül, amely feltételezi a személyiség (testi, érzelmi, értelmi, akarati és társkapcsolati viselkedés) megismerését, gyakorlással erősíti a különböző élethelyzetekben a testi-lelki edzettséget, pótolja, kiegészíti a hiányzó egészségvédő képességet, továbbá attitűddé alakítja az egészségvédő magatartást.

EGÉSZSÉGFEJLESZTÉS

Óvodai nevelésünk alapvető feladatának a gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítését jelöli meg. Ezeknek a szükségleteknek kielégítése biztosíthatja a kisgyermek egészséges fejlődését, a legteljesebb egészségi potenciáljának elérését, azaz a lehetőséget arra, hogy a gyermek a mindennapi élet alternatívái közül a legegészségesebbet válassza. Az egészség fejlesztése kisgyermekkorától kezdődik, így az óvodai egészségnevelés megalapozó jelentőségű a személyiségfejlesztésben. Az egészségvédő potenciál fejlesztése megköveteli, hogy az óvodai nevelésünk segítse az egészséges életvitel iránti igény kifejlődését, az egészséges életmód választását, az egészséget károsító magatartások visszaszorítását.

Az egészség védelme tanítható, fejleszhető. A kisgyermekkorban történő egészségre nevelésnek az élet további szakaszaira is kiható jelentősége van. Ezeket figyelembe véve az óvodai egészségfejlesztés kiemelt nevelési terület. Az óvodai nevelés elválaszthatatlan része

---

az egészség fejlesztésére (promóció) és az egészségkárosodás megelőzésére (prevenció) irányuló egészségnevelő tevékenység. Mindkét egészségfejlesztési feladat vonatkozik a testi, a lelki és szociális nevelő tevékenységre.

Az egészségnek a nevelési folyamat minden mozzanatában alapozó szerepe van. A modern értelmezésű egészségnevelés széleskörűen készíti fel az óvodás gyermeket az egészségvédelmére: edzi a testi erőnlétét, gondozza lelki (érzelmi, akarat, értelmi) kiművelését és az embertársakkal kapcsolatos (szociális) együttműködési készségét.

Az egészség hármasság (testi, lelki, társkapcsolati) jellemzője megbonthatatlanul egybefonódik a személyiségfejlesztés feladatával, annak védelme, fejlesztése nem önálló nevelési feladat. A speciális egészségfejlesztő szempontokra és módszerekre az óvodapedagógusainknak tudatosan kell felkészülnie.

A teljes körű egészségfejlesztésünk figyelembe veszi a gyermekek biológiai, társadalmi, életkori sajátosságait, beilleszthető a nevelési-oktatási intézményben megvalósuló átfogó prevenció programokba.

Az Egészségfejlesztési Programban megfogalmazott feladatok elvégzését és az elért eredmények dokumentálását az óvodapedagógusok végzik.

A gyermekek fejlődésének dokumentálása az óvodába lépéstől az óvodai jogviszonyuk megszűnéséig tart. Az ellenőrzési folyamat a gyermekek egyéni képességeinek, fejlettségi szintjének vizsgálatára irányul, melyben megtalálhatók az egészséges életmódhoz kapcsolódó testi, lelki és pszichés készségek és képességek is, mely a gyermekek fejlődésének nyomkövetése című dokumentumban található. A gyermekekről félévente (félévkor és évvégén) az óvodapedagógusok szöveges értékelést készítenek, melyben a gyermek legfőbb fejlődési jellemzőit jegyzik le, amely tartalmazza az egészségfejlesztéshez kapcsolódó értékelést és a fejlesztési tervet is.

A KÖRNYEZETI ÉS EGÉSZSÉGNEVELÉSI INTÉZMÉNYI ALAPELVEK

Rendszerszemléletre nevelés elve

Tegyük képessé a gyermeket arra, hogy a megszerzett ismereteiket össze tudják kapcsolni az életben tapasztalt valós dolgokkal, lássák meg a problémákat és az azok közötti összefüggéseket, keressenek választ, megoldást azokra.

Természet és társadalom harmóniájának elve

(Tapasztalaton alapuló, kreatív környezeti nevelés)

Alapozzuk meg gyermekeinkben a természet, az épített és társadalmi környezet- benne az ember-harmóniájának megőrzését szolgáló szokásrendszert (értelmileg, érzelmileg, erkölcsileg, esztétikailag). Felelős, elkötelezett, környezettudatos és kulturált magatartással működjenek közre a szülőföld, a lakóhely, az óvoda esztétikus környezetének kialakításában, megőrzésében.

Fenntarthatóság elve

Alakítsuk ki gyermekeinkben a szűkebb és tágabb környezetért felelős, aktív, együttműködésre alapozott magatartásformákat, életvitelt, a jövőre, a fenntarthatóságra irányuló személyes attitűdöket.

Testi- lelki egészség elve

Az intézmény minden dolgozója törekedjen a komplex testi- lelki- szociális értékek védelmére, az ökológiailag fenntartható, egészséges élő és élettelen környezet kialakítására. Tudatosodjon gyermekeinkben, hogy az egészség érték- tenni kell érte. Értsék meg az egészséges életmód és az egészségvédelem fontosságát. Alakuljon ki gyermekeinkben az egészséges életmód iránti igény.

Társas készségek fejlesztésének elve (tolerancia és segítő életmód)

Ismertessük meg gyermekeinkkel a konfliktuskezelés, együttműködési készség, döntési képesség, érzelmi, indulati állapot, kapcsolati zavarok kezelésének, fejlesztésének módszereit

---

a foglalkozások, és szabadidős-tevékenységek nyújtotta lehetőségek maximális kihasználásával. Alakuljanak ki gyermekeinkben a társas környezetükre és önmagukra irányuló helyes, cselekvésre és aktivitásra készítő érzelmek.

Foglalkozásközi integráció elve

Legyünk képesek a különböző ismeretek anyagát összekapcsoló, harmonizáló pedagógiai módszerek alkalmazására, a környezeti és egészségnevelés kapcsán a pedagógusok közti együttműködés új formáinak, módszereinek alkalmazására.

EGÉSZSÉGFEJLESZTÉSSEL ÖSSZEFÜGGŐ

FELADATAINK

Nevelési-oktatási intézményünk mindennapos működésében kiemelt figyelmet fordít a gyermek egészséghez, biztonságához való jogai alapján a teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatokra, amelyek különösen

- a) az egészséges táplálkozás,
- b) a mindennapos testnevelés, testmozgás,
- c) a testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése,
- d) a bántalmazás és erőszak megelőzése,
- e) a baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás,
- f) a személyi higiéné területére terjednek ki.

a) Az egészséges táplálkozás

A fejlődés alapfeltételei között kiemelt jelentőségű a gyermek egészséges táplálkozása, mivel az óvodás gyermek fejlődésének egy olyan periódusában van, melyre jellemző a nagyfokú és rendszeres fizikai aktivitás, a szervezet gyors növekedése, ami ennek megfelelő tápanyagfelvételt tesz szükségessé.

Óvodában az étkezés lebonyolítása alkotja az óvodapedagógus egészségnevelési feladatait- így az étkezés előkészületeinek lebonyolítása az egészséges táplálkozás megkedveltetése, új

---

ízek, ételféleségek megismertetése. Célunk, hogy egészségesen táplálkozó felnőtt válják gyermekeinkből, és a korszerű táplálkozás iránti igényt felkeltsük bennük.

Feladatunk a megfelelő étkezési szokások kialakítása, egészséges táplálkozásra nevelés, és a helyes táplálkozásból eredő egészségmegőrző tevékenység.

További fontos feladatunk a családdal való szoros együttműködés kialakítása az egészséges táplálkozás szokásainak terén.

A feltételek biztosítása:

A gyermekekkel közösen végzett előkészületek során biztosítjuk a kulturált étkezés feltételeit a szükséges eszközök (tányérok, evőeszközök, poharak, terítő, szalvéta) megfelelő méretben és mennyiségben elérhető helyen, biztonságosan tárolva rendelkezésre állnak.

A feltálatott ételek elnevezését megtanítjuk a gyerekeknek, egy-egy ismeretlen étel bevezetésénél gondolunk arra, hogy a gyermek először kóstolja meg, így kedvcsináló ismereteket nyújtunk az ételről.

Nem erőltetjük az ételt, de kínálunk, ezzel igyekszünk megszerettetni az új ízeket.

Megismertetjük a gyermekeket a természetes vitaminforrásokkal, gyümölcsökkel, zöldségfélékkel, a különböző ásványi anyagokban gazdag növényi magvakkal.

Az egészséges táplálkozás megkedveltetése érdekében a szülők támogatásával zöldség és gyümölcsnapokat szervezünk a csoportokban.

A különleges étrendet igénylő gyermekek étkeztetését a konyhával történő egyeztetéssel megoldjuk, fokozott figyelemmel kísérjük (tejérzékeny, lisztérzékeny, stb.) a gyermekek étkezését.

Biztosítjuk a nap bármely szakában a folyamatos folyadékpótlást.

Fokozott figyelmet fordítunk a gyerekek (közvetett módon a családok) étkezési szokásaira,

Táplálkozási rendellenesség –túlsúlyos, kórosan válogatós gyerekeknél a családdal való együttműködés fontosságát tartjuk szem előtt.

---

b) A mindennapos testnevelés, testmozgás

A mozgásszervek fejlődésének belső, élettani ingere a mozgásra való készletben mutatkozik meg, ezért a mozgás élettanilag a kisgyermek alapvető életjelensége. A gyermek mozgásigénye folyamatos kielégítésre vár.

A változatos mozgáslehetőség biztosítása óvodásaink számára kiemelt feladatunk, ezért minden nap alkalmat teremtünk rá. A kisgyermek mozgásszükségletének kielégítése legnagyobb részt a játéktevékenység útján valósul meg. A játék, a mozgás segíti a gyermeket önmaga és a környező világ jobb megismerésében, a környezet felfedezésében és meghódításában. A felfrissítő, edző mindennapi testnevelés középpontjában is a sok mozgással járó játék áll. Emellett korcsoportra szabott, testnevelési csoportos foglalkozást is tartunk hetente tornatermünkben, amelyen olyan elemi mozgásokat tanulnak és gyakorolnak a gyermekek, amelyek sportági mozgásokból levezethetők, de elemi jellegüknél fogva már elveszítették sportági jellegüket. (mászás, járás, futás, ugrás, dobás, elkapás).

A gyermekek fokozott mozgásigényének kielégítését jól szolgálják az udvari játékok és munkaeszközökkel való munkálkodások. Ha az idő engedi, sokat tartózkodunk a szabadban. Az udvari tevékenység mellett a séta, kirándulás egészíti ki a levegőzést.

A mozgáshoz változatos eszközöket biztosítunk, melyek alkalmasak a nagy és finommozgások fejlesztésére. A négy-öt éves korban kialakuló alakváltozás, a hirtelen növekedés gyakran okoz hanyag testtartást, ezért a szervezett tornafoglalkozások keretében prevenciós, fejlesztő tornagyakorlatok végzésével segítjük a gerinc deformitások megelőzését. A lábboltozatot erősítő, fejlesztő mozgással a lúdtalpas gyermek lábtartását javítjuk.

Célunk, hogy ne csak megszeressék a mozgást, hanem természetes igényükké váljon a rendszeres testmozgás.

Nyáron lehetőség van az udvaron a lég-, a nap- és a vízfürdőre. Mindegyik esetben nagy hangsúlyt fektetünk a fokozatosságra. Kihasználjuk az udvar nyújtotta lehetőségeket. A szabadban töltött idő megszervezése különös gondosságot igényel. Szükséges a kinti tevékenységek – a játék, a munka, a szabadban tartott foglalkozások – értékének jobb felismerése, tudatos alkalmazásuk a gyerekek egyéni adottságainak megismerésére és fejlesztésére. Minden gyerek számára kreatív tevékenységi lehetőséget teremtünk, örülünk

---

kíváncsiságuknak. A gyerekek egészséges fejlődésének, alapvető, elengedhetetlen feltétele az érdeklődéssel, alkotóan átélt változatos játék a szabadban is.

Évente szervezünk sportnapot gyermekeink számára, ezzel is megalapozva a rendszeres mozgás megszerettetését, felkelteni az életen át tartó sporttevékenység, mozgás iránti igényt óvodásainkban.

c) A testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése

A testi, lelki, mentális egészség fejlesztésének célja, hogy elősegítse a kiegyensúlyozott pszichés fejlődést, támogassa a gyermekek környezetéhez történő alkalmazkodást, és pozitív hatást gyakoroljon a gyermek személyiségének fejlődésére.

A pedagógus kötelessége, hogy a gyermek testi- lelki egészségének fejlesztése és megóvása érdekében megtegyen minden lehetséges erőfeszítést: felvilágosítással, a munka- és balesetvédelmi előírások betartásával, a veszélyhelyzetek feltárásával és elhárításával, a szülő- és szükség esetén más szakemberek- bevonásával.

A lelki egészségfejlesztés az óvodai nevelés mindennapos gyakorlatában nem tekinthető különálló feladatnak, hanem minden egyes nevelési mozzanatnak szerves része. A lelki egészség érdekében törekszik az optimális napirend, a szellemi munka higiénéjének megvalósítására, továbbá az egészséges életmód elveinek megfelelő életvitel igényének kialakítására.

Célunk olyan személyiség szerkezet fenntartása, mely alkalmassá teszi társadalmi feladatainak maradéktalan teljesítésére, miközben önmagával belső harmóniára és környezetével (természeti és társadalmi) pszichoszociális egyensúlyra törekszik.

Feladatunk a gyermekek szociális biztonságának, adottságainak, képességeinek, törekvéseinek, személyiség tulajdonságainak szabad kibontakozásának elősegítése, a tartós pszichés stressz feldolgozása, a harmonikus társkapcsolatok és az empátiás készség alakítása.

A lelki egészség főbb feladatai óvodánkban a társas – beilleszkedés (integráció) megvalósítása, a normatartás (adaptáció) elsajátítása és a tevékenység önellenőrzésének gyakorlása.

Egészséges életvezetés

Az egészséges életvezetés óvodai tartalma az egészséges életmód szabályainak megtartását, a társas kapcsolatok zavarainak megelőzését, a korai prevenciót és az egészségtelen szokások korrekcióját jelenti.

Célunk, megóvni a gyermeket az idegrendszerére ható káros hatásoktól.

Feladatunk az egészséges személyiségfejlődés biztosítása a gyermek idegrendszerének és lelki életének megóvása a káros hatásoktól, az idegrendszeri-pszichés túlterheléstől, kimerültségtől.

A feltételek biztosítása:

Óvodai napirendünk kialakításánál minden esetben arra törekszünk, hogy biztosítsa a folyamatosságot, ugyanakkor rugalmas legyen.

A napirend egyes tevékenységei biztosítják a gyermekek számára a cselekvés és a pihenés lehetőségét.

A rendszeresen visszatérő és ismétlődő tevékenységek érzelmi biztonságot jelentenek a gyermekek számára.

Törekszünk a kiegyensúlyozott társas kapcsolatok kiépítésére és megőrzésére, a helytelen viselkedésmódokat igyekszünk megelőzni (düh, harag, agresszió).

Minden adódó lehetőséget kihasználunk, mellyel a családi életre nevelést segítjük elő, így a családi munkamegosztás fontosságára, az apai és anyai hivatás szépségét emeljük ki.

Stressz-elhárítás

A stressz a szervezetnek a külső ingerekhez való alkalmazkodó képessége, amely véges és kimeríthető. Elhárításának fontossága a károsodást előidéző, idegrendszert megterhelő, viselkedési zavarokat, pszichoszomatikus panaszokat okozó hatások elhárításában rejlik.

Célunk az idegrendszeri,- lelki egészségvédelem.

Feladatunk a stresszhelyzetek kiküszöbölése a stressz -hatások és helyzetek elkerülésével, illetve a stressz- hatások kompenzációja.

A feltételek biztosítása:

Törekszünk rá, hogy az óvoda külső és belső terei biztonságot sugározzanak, berendezési tárgyai a gyerekek méretéhez igazodjanak.

Igyekszünk kiküszöbölni minden zavaró ingert, mint a folyamatos erős zajforrás, vibráló fény. Napirendünk minden esetben biztosítja a rendszerességet és a rugalmasságot. Kerüljük a sürgetést és a várakozást.

A konfliktusokat igyekszünk csökkenteni, kizárjuk a megkülönböztetést és az agressziót.

Nevelési elveink között kiemelt szerepet kap a beszélgetés, meghallgatás, személyre szóló figyelem.

Egészségre káros szokások mellőzése

A pszichohigiénés nevelési feladatok körébe tartozik az egészségre káros szokások (alkoholfogyasztás, dohányzás), az indokolatlan mértékű gyógyszerfogyasztás és az egyre terjedő drogfogyasztás, az elhízás és a cukorbetegség megelőzése.

Célunk, hogy olyan egészségvédő modellt ismertessünk meg a gyermekekkel, mely későbbi életük során megvédi őket a káros szenvedélyektől.

Feladatunk, hogy a gyermekek megismerjék az egészség megvédéséhez, megerősítéséhez vezető tevékenységeket, a helyes táplálkozás a testedzés, a személyi és környezeti higiénia fontosságát.

Legjobb propaganda a jó példa, a helyes életvitel és harmonikus, derűs létünk.

Egészségpropaganda

Az egészségpropaganda az egészségpolitikai intézkedések széles körű terjesztését, a szociálpolitikai határozatok, döntések megértését, megkedveltetését, a megvalósításra irányuló mozgósítást jelenti számunkra. Ez, valamint, az egészségügyi ellátás időben történő igénybevételére való mozgósítás, illetve felesleges igénybevételének elkerülésére irányuló felvilágosítás a feladata.

A betegségek korai felismerése, a szűrővizsgálatokra történő mozgósítás, az időszakos és rendszeres gondozás igénybevétele az egyén és a társadalom egészség-védelmének, az egészségfejlesztésnek a feladata.

Az óvodában az egészségpropaganda elsősorban a szülők felé irányul segítségével az óvoda valamint a szülői ház egészségnevelésének összehangolására törekszünk (pl: dohányzás, drog, alkoholizmus elleni propaganda, a szív védelme, az egészséges táplálkozásra való figyelem felhívás, stb ...).

Célunk a betegségmegelőzés és egészségmegőrzés szokásainak alakítása, belső igénnyé fejlesztése.

Feladatunk modell értékű felnőtt viselkedési minta nyújtása, egészségpropaganda a szülők körében- az egészségesebb választására való törekvés képességének fejlesztése.

Rendszeres egészségügyi vizsgálatok, szűrések

A gyermekek rendszeres egészségügyi vizsgálatának megszervezése az igazgató feladata az SZMSZ –ben leírtak alapján.

Az óvodai gyermek-egészségügyi szolgálat és az óvoda együttműködése kiterjed a gyermek-egészségügyi vizsgálatokra, az óvodai egészségnevelésre, az érintettekre vonatkozó egészségmegelőző és fejlesztő (orvosi, védőnői) tevékenységekre.

d) A bántalmazás és erőszak megelőzése

A WHO definíciója:

„A gyermek bántalmazása és elhanyagolása (rossz bánásmód) magában foglalja a fizikai és/vagy érzelmi rossz bánásmód, a szexuális visszaélés, az elhanyagolás vagy hanyag bánásmód, a kereskedelmi vagy egyéb kizsákmányolás minden formáját, mely a gyermek egészségének, túlélésének, fejlődésének vagy méltóságának tényleges vagy potenciális sérelmét eredményezi egy olyan kapcsolat keretében, amely a felelősségen, bizalmon vagy hatalmon alapul.”

Elhanyagolást jelent, ha a szülő vagy a gondviselő rendszeresen elmulasztja a gyermek alapvető szükségleteinek kielégítését, védelmét, felügyeletét, amely súlyos ártalmat okoz, vagy ennek veszélyével fenyeget bármelyik területen: egészség, oktatás, érzelmi fejlődés, táplálkozás, lakhatás és biztonságos körülmények, amely veszélyt jelent, vagy nagy valószínűséggel jelenthet a gyermek egészségi állapotára, mentális, lelki és spirituális, erkölcsi és szociális fejlődésére.

Érzelmi elhanyagolást jelent az érzelmi biztonság, az állandóság, a szeretetkapcsolat hiánya, a gyermek érzelmi kötődésének durva mellőzése, elutasítása, a gyermek jelenlétében történő erőszakos, durva, támadó magatartás más családtaggal szemben.

Fizikai elhanyagolást jelent az alapvető fizikai szükségletek, higiénés feltételek hiánya, a felügyelet hiánya, a gyermek védelmének elmulasztása olyan esetekben, amikor veszélynek van kitéve. Ide sorolható az orvosi ellátás késleltetése, az orvosi utasítások be nem tartása, a védőoltások beadatásának indokolatlan elmulasztása, késleltetése.

A gyermekbántalmazás azt jelenti, ha valaki sérülést, fájdalmat okoz egy gyermeknek, vagy ha a gyermek sérelmére elkövetett cselekményt - bár tud róla, vagy szemtanúja – nem akadályozza meg, illetve nem jelenti.

Fizikai bántalmazás az a szándékos cselekedet, vagy gondatlanság (így különösen ütés, rázás, mérgezés, égés, fulladás, közlekedési baleset stb.), amely a gyerek fizikai sérüléséhez, halálához vezet vagy vezethet. Ide sorolható a közlekedés során elkövetett gondatlan veszélyeztetés (gyermekülés hiánya, ittas vezetés, kivilágítatlan kerékpár stb.)

Az érzelmi bántalmazás azt a rendszeres, hosszú időn át tartó érzelmi rossz bánásmódot jelenti, amely súlyos, és tartósan káros hatással van a gyermek érzelmi fejlődésére. Ez magában foglalhatja annak közvetítését a gyermek felé, hogy értéktelen, el nem fogadott, nem kívánt és nem szeretett. Jelenthet az életkornak, vagy a fejlettségnek nem megfelelő elvárások támasztását a gyermekkel szemben (pl. a szobatisztaság idő előtti erőltetése, a képességekhez nem igazodó követelmények). Ide tartozik a gyermekekben állandó félelemérzet, vagy szorongás keltése, megszegényítés, állandó kritizálás, az érzelmi zsarolás, a gyermek kihasználása. Az érzelmi bántalmazás súlyos formája az olyan élethelyzet, amelyben a gyermek -szem és fültanúja más bántalmazásának. Az érzelmi bántalmazás mindezen komponenseket magában foglalhatja, de egymagában is jelentkezhethet. Különleges ellátást és kezelést igényel, ha gyermek bántalmaz gyermeket. Ezekben az esetekben egy

---

gyermeket egy másik gyermek, vagy gyermekek csoportja a konfliktusok szokásos kezelésén túl - ismételten - fizikailag, lelkiileg bántalmaz, vagy szexuálisan molesztál. A probléma kezelésénél igen fontos, hogy az áldozat és az elkövető egyaránt kapjon megfelelő segítséget. Speciális terület a testvérbántalmazás, annak érzelmi vonatkozásai, indulati tartalma miatt.

Feladataink:

Intézmény közreműködik a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzésében és megszüntetésében, ennek során együttműködünk a gyermekjóléti szolgálattal, illetve a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó más személyekkel, intézményekkel és hatóságokkal. Ha a gyermekeket veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudjuk megszüntetni, segítséget kérünk a gyermekjóléti szolgálattól.

Ezzel összefüggésben kötelessége különösen, hogy közreműködjön a gyermekvédelmi feladatok ellátásában, a gyermek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében.

A gyermekek szüleit a nevelési év kezdetekor tájékoztatjuk a gyermekvédelmi felelős személyéről, valamint arról, hogy milyen időpontban és hol kereshető fel. A kisgyermek minden erőszakos cselekvéssel kapcsolatosan "érzékeny".

Nemcsak az erős fizikai ingerek okoznak az óvodás gyermeknél egészségkárosodást, hanem az erőszakos cselekmények (brutalitás, vérengzés, gyilkosság) látványa is. Mindezek megelőzésére nem elég a szülőket felvilágosítani, de a védekezés helyes módszereinek alkalmazására sarkallni is szükséges. Ennek megvalósítása érdekében a szülői értekezleteken megbeszélési anyagként alkalmazzuk az erőszakot sugárzó tömeghírközlések, filmek kivédését is.

e) A baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás

Nem elég az egészséget megvédeni, de a váratlan események, balesetek megelőzésével az életet is szükséges védeni. Mivel az óvodás korú gyermekeknek életkori sajátosságából eredően nincs veszélyérzete, ezért a mi feladatunk testi épségük megőrzése, és figyelmük ráirányítása a környezet veszélyeire.

Gyermekbalesetnek minősül minden olyan baleset, ami akkor történik, amikor a gyermek az óvoda felügyelete alatt áll. A gyermek testi épségének megóvásáról és erkölcsi védelméről történő gondoskodás az óvodába történő belépéstől annak jogszerű elhagyásáig terjed, valamint az óvodán kívül tartott programok ideje alatt.

Célunk a gyermekek egészségének és testi épségének védelme.

Feladatunk egészségvédő, balesetmegelőző ismeretek, egészségvédő készségek kialakítása, gyakorlása, ellenőrzés, folyamatos korrekció.

A feltételek biztosítása:

Év elején és a továbbiakban szükség szerint megbeszéljük az óvoda belső és külső terének balesetvédelmi szabályait, a helyes és helytelen viselkedésmódokat.

Megismertetjük gyermekeinkkel azokat a helyes magatartási formákat, amelyek betartására a balesetek elkerülése végett szükség van.

Megismertetjük gyermekeinkkel a játék, a tevékenységek során használt egyéb eszközök biztonságos használatát. Ezen eszközök használatának biztonságossá tétele gyakorlással történik olló, tű, kés, villa...

A közlekedés szabályainak megismertetését séták során a valós környezetben ismertetjük meg a gyerekekkel, szituációs, valamint szabályjátékok során gyakoroljuk.

Hasonló pedagógiai tudatossággal, szituációs játékok kezdeményezésével fordulunk a háztartásokban található háztartási gépek használatára vonatkozó szabályok megismertetése felé.

Az előírt szabályok betartásával gondoskodunk az óvodában használatos vegyszerek zárható szekrényben történő elhelyezéséről, és minden egyéb, a balesetvédelmi és tűzvédelmi utasításban foglalt tudnivaló betartásáról.

Ez minden óvodai dolgozó kötelessége!

Megbízott, képzett elsősegélynyújtó személy dolgozik intézményünkben, és biztosított az óvodai elsősegélynyújtó alapfelszerelés.

Az óvoda, és az óvodapedagógus feladatai:

- a nevelési-oktatási intézményben a nyitvatartási időben biztosítani kell a gyermekek felügyeletét, védelmét, figyelemmel a baleset-megelőzés szempontjaira.
- Olyan környezetet kell teremteni, amely alkalmas a balesetbiztonsággal kapcsolatos szokások, magatartási formák kialakítására, és fejleszteni kell a gyermek, a tanuló biztonságra törekvő viselkedését.
- Amennyiben az óvodában baleset történik, az elsősegélynyújtást követően azonnal mentőt, orvost kell hívni, illetve a szülőt értesíteni kell.
- Az óvoda alapdokumentumaiban rögzíteni kell az intézményi védő, óvó előírásokat.
- A nevelési-oktatási intézményben bekövetkezett gyermekbaleseteket nyilván kell tartani. A nyolc napon túl gyógyuló sérüléssel járó gyermekbaleseteket haladéktalanul ki kell vizsgálni.
- Az óvodának lehetővé kell tenni a szülői szervezet, közösség részvételét a gyermekbalesetek kivizsgálásában.
- Az intézménynek meg kell tenni a szükséges intézkedéseket a hasonló balesetek megelőzésére.

f) A személyi higiéné

Testápolás

A testápolás a gyermekek egészségének védelmét, testük, ruházatuk gondozását, rendszeres és szükség szerinti tisztálkodásukat és igényük kialakulását szolgálja.

A gyermek higiénés állapotának megítélése, szükség esetén a testápolás pótlása az óvodapedagógus, a dajka részéről bensőséges ellátást igényel. A higiénés szemlélet átadása tehát nem jelenthet a gyermek számára megszégyenítést.

Elegendő időt és szükséges segítséget biztosítunk a gyermekeknek a tevékenység ellátására. Alapkövetelmény, hogy a személyi higiénés felszerelés minden gyermek számára külön-külön rendelkezésre áll.

Feladataink:

- A tisztálkodási folyamat megismertetése: helyes sorrendiség és technika begyakorlása.
- A legfőbb személyi higiéniai nevelési feladatunk: a kézmosás szokássá fejlesztése (szeretetteljes légkörben), valamint a legintimebb higiénés tevékenység, a WC és a WC-papír használatának megtanítása. Az óvónő és a dajka részt vállal ennek begyakoroltatásában.
- A tisztaság alapvető fontosságának, a betegségmegelőzés és fertőzések megelőzésének jelentőségét életkor specifikus módszerekkel tudatosítjuk a gyermekekben.
- A test tisztántartásán értjük a bőr, fogak, haj, érzékszervek, körmök ápolását, melyre szintén megtanítjuk a gyermekeket.
- A saját személyi felszerelés (törülköző, zsebkendő, fésű, fogmosó-felszerelés) használatára szoktatás. A napirend keretei között elegendő időt biztosítunk a gyermekeknek a gondozási teendők egyéni tempó szerinti végzésére.
- A megvalósításban fejlettség szerinti segítséget nyújtunk.
- Fokozatosan alakítjuk ki az önállóságot.

Öltözködés

Az öltözködés során minden gyermeknek szükség szerint segítünk. A szülőket igyekszünk meggyőzni, hogy gyermeküket időjárásnak megfelelően öltöztessék, legyen váltóruhájuk. A szülőket arra ösztönözzük, hogy gyermeküket ne a divat szerint öltöztessék, hanem a kényelem szerint, hogy mozgásukban ne legyenek akadályozva, mert a megfelelő ruházatban a gyermek szabadon mozoghat, jól érzi magát. A gyermekeknek külön öltöző szekrényük van, zsákjuk, tornazsákjuk. Külön odafigyelünk és a gyermekeket is figyelmeztetjük, hogy ruháikat mindig a helyére tegyék. Az öltözetnek igen fontos része a váltócipő, legyen hajlékony a talp, széles az orr-rész, és megfelelő a méret. Ne akadályozza a láb mozgását, fejlődését és segítse elő a lábizmok tónusának kialakítását, rögzítését. A jól kiválasztott váltócipővel elkerülhető a balesetek túlnyomó része.

Feladataink:

- Az öltözködés helyes sorrendjének megismertetése és begyakoroltatása.
- Technikai fogások megtanítása: gombolás, kötés, cipzározás, kifordítás, eleje-háta, bal-jobb megkülönböztetése.
- Saját felszerelésük, ruhájuk felismerésének gyakorlása,
- A napirend keretei között elegendő időt biztosítunk a gyermekeknek az öltözködés egyéni tempó szerinti végzésére.
- A megvalósításban fejlettség szerinti segítséget nyújtunk.
- Fokozatosan alakítjuk ki az önállóságot.

Pihenés

A szervezet egészséges fejlődéséhez elengedhetetlen a napi pihenés. Ehhez szükséges az elegendő idő, tiszta levegő, a csend, a nyugalom és kényelmes ruházat.

Feladataink:

- Fontos feladatunknak tartjuk az egészséges életvitel, az egészséges életmód iránti igény megalapozását, kialakítását (rendszeres életritmus, megfelelő napirend).
- A helyes életritmus alakítása a családdal együtt, ezért javasoljuk a szülőknek, hogy az étkezések és a pihenés időpontját otthon is célszerű betartani.
- A pihenéshez nyugodt, meghitt légkör biztosítása a csoportok hagyományainak megfelelően: éneklés, zenehallgatás, mesélés, simogatás elalvás előtt.
- Figyelünk az egyéni szokásokra is, engedjük az „otthoni kedvencek” –kel való alvást.
- Szoktatjuk a gyermekeket az egymás iránti toleranciára, pihenő idő alatt csendben vannak, nem zavarják a társaikat.

Környezeti higiéné

A világszinten egységesülő, globalizált világ a természet megvédését, a hulladék kezelését, az energiával való takarékoskosságot is beemeli óvodai nevelésünk kompetenciájába.

Feladataink:

Óvónők és dajkák közösen:

- A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása.
- A környezet fenntarthatóságának érdekében a gyermekeket a víz, az energiával való gazdálkodásra és a szelektív hulladékgyűjtés fontosságára nevelni.
- Az óvoda tisztaságának megóvása.
- Az udvar tisztántartása, gondozása (kertész).
- Az óvoda épületének és környezetének szépítése, virágosítása.
- A csoportszobák szellőztetése.
- Takarékoskodás az energiákkal: víz, fűtés, világítás, papír.

Dajkák:

- A helyiségek, mellékhelyiségek takarítása.
- A foglalkozási eszközök higiénijára, rendben tartása.

III. FREINET PEDAGÓGIAI ALAPELVEI

1. „A gyermek természete

a. A gyermek és a felnőtt természete egyforma. Következésképpen ugyanolyan elvek szerint cselekszik, reagál és él, mint Ön.

Csak fokozati és nem természeti a különbség.

b. Nagyobbnak lenni nem jelenti feltétlenül azt, hogy mások fölébe kell helyezkedni.

c. A gyerekek magatartása fiziológiai, organikus és alkati állapotuktól függ.”

2. „A gyermek reakciói

a. Senki ember fia - a gyerek éppen úgy, mint a felnőtt - nem kedveli, ha tekintéllyel parancsolnak neki. Adjuk meg a választás lehetőségét és minden rendben fog menni.

---

b. Senki sem szereti alávetni magát, passzívan engedelmeskedni egy külső erőnek. Bizonyos fajta fegyelemre szükség van a többé-kevésbé megszervezett csoportok együttélése folyamán. A gyerekek megértik, elfogadják, gyakorolják, maguk szervezik életüket, ha szükségesnek tartják. Ezt a fegyelmet kell kialakítani.

c. Senki sem szereti, ha bizonyos munkák elvégzésére kényszerítik, még ha az nincs is különösen ellenére. A kényszer maga az, ami bénít.

d. Mindenki szereti, ha maga választja meg a munkát. Adjuk meg azt a lehetőséget a gyerekeknek, hogy maguk választhassák meg a munkájukat, hogy maguk határozzák meg a munka elvégzésének idejét és ritmusát. Minden meg fog változni.

e. Senki sem szereti az üresjáratot, a robotmunkát.

f. A munkát motiválnunk kell!

g. Minden emberi lénynek szüksége van sikerre. A kudarc kizárja és lerombolja az erőt és a lelkesedést. A gyermeki természetnek a munka/tevékenység felel meg.”

3., Tanítási technikák

a. Az ismeretszerzésnek nem a megfigyelés, a magyarázat és a bemutatás a rendes menete, hanem a természetes és egyetemes kísérletező tapogatózás.

b. Az emlékezet csak akkor válik értékessé, ha kísérletező tapogatózás kiegészítője, amikor valóban az életet szolgálja.

c. A közhittel ellentétben a tudást nem a szabályok és törvények vizsgálatával szerezzük meg, hanem a gyakorlattal.

d. A gyerek nem fárad ki, ha számára funkcionális, életmenetébe illeszkedő tevékenységet végez. A gyereket éppúgy, mint a felnőttet, a természetellenes és erőszakolt erőlködés fárasztja ki.

e. Sem a gyerek, sem a felnőtt nem szereti az ellenőrzést és a büntetést, amelyet mindig méltóságán ejtett sebként él meg. Egyedül a segítő részvétel az elfogadható magatartás a pedagógiában.

f. A pedagógus beszéljen minél kevesebbet!

g. A gyerek nem szereti a csordaszellemben végzett munkát, amelyben az egyén alávetett szerepet játszik. Kedveli viszont az egyéni vagy csoportmunkát, egy együttműködő közösség keretein belül. A csoportban vagy közösségben végzett munka nem azt jelenti, hogy

---

mindenki ugyanazt teszi. Ellenkezőleg. Az egyénnek maximálisan meg kell őriznie az egyéniségét a közösség szolgálatában.

h. A csoportban szükség van a rendre és fegyelemre. Szükséges a gyerekek viselkedésébe és munkájába beivódott alapos rend, olyan valóságos életvezetési technika, amelyet ők maguk alakítanak.

i. A büntetés mindig hiba. Mindenki számára megalázó és soha nem éri el a kívánt célt.

j. A túl nagy csoportlétszám is pedagógiai hiba. 25 gyereken felül minden csoport névtelen tömeggé válik.

k. Végül egy olyan alapelv, amely létjogosulttá tesz minden tapogatózásunkat és érvényesíti a cselekedeteinket: és ez az életben való optimista hit.”¹²

12 Hétköznapi varázslatok

IV. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI / FREINET SZELLEMISSÉGE AZ ÓVODÁBAN /

„Ha a gyerekek méltóságban élnek
Megtanulják az igazságot
Ha a gyerekek biztonságban érzik magukat
Megtanulnak hinni
Ha a gyerekek hitelesen élnek
Megtanulják, mit jelent szeretni
Ha a gyerekek elfogadva és barátságban élnek
Megtanulják megkeresni a szeretetet a világon.”¹³

13 Dorothy Law Holz : Egy élet a kezében

Egészséges életmódra nevelés

Az egészségnevelésnek az egész nevelési folyamat szerves részévé kell válnia. „Speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása a megfelelő szakemberek bevonásával”. Az egészséges életmód alakításában a szülőkön kívül a gyermekorvos és a védőnő is fontos partnerünk.

Az egészséges életmód szokásainak alakításához ,a testi, lelki egészség megőrzéséhez fontos szempontunk a megfelelő életritmus kialakításának megalapozása, a jól szervezett napirenddel a gyermekek szükségleteihez igazodó nyugodt, kiegyensúlyozott életttempó biztosítása és az egészséges, biztonságos, esztétikus környezet megteremtése, *„az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlenzsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása”*.

Közös érdekünk a családokkal, hogy az egészséges életmódhoz kapcsolódó szokások és szabályok rögződjenek a gyermekeknél, ezért szükségesnek tartjuk a folyamatos konzultációt, az óvodai és a családi szokásrendszer összehangolását az egészséges életmód terén is.

- Helyes életritmus: A nyugodt, kiegyensúlyozott életttempó érdekében, a gyermek óvodában töltött idejét észszerűen és a szükségleteknek megfelelően osztjuk be (napirend).
- Testápolás: Az óvodában biztosítjuk a gyermekek testének és ruházatának tisztaságát, az állandó és rendszeres tisztálkodást. A gyermekek tisztaság- igényének kialakításával igyekszünk befolyásolni az otthoni szokásrendszer alakulását.
- Táplálkozás: Fontosnak tartjuk, hogy az egész év folyamán valamennyi tápanyagot kellő mennyiségben megkapják a gyerekek. Igyekszünk elérni azt, hogy ebből az étkeztető minél többet biztosítson. Tapasztalataink szerint a szülők partnerek az esetleges hiányok (pld még több gyümölcs és zöldség) pótlására.
- Folyadék egész nap elérhető a gyermekek számára, a szokásrendszert úgy alakítjuk, hogy a gyermekek megfelelő mennyiségű folyadékot, nagyjából tiszta ivóvizet fogyasszanak.

-
- Öltözködés: A megfelelő ruházatban jó a gyermek vérkeringése és szabadon mozoghat benne. Az időjárásnak és a napi tevékenységeknek megfelelő kényelmes ruházat fontosságára a szülők figyelmét is felhívjuk.
  - Mozgás: A gyermekek mozgásigényét kielégítjük, mozgásukat fejlesztjük. Minden lehetőséget kihasználunk a gyermekek mozgásának sokoldalú fejlesztésére, a csoportszobában, a tornateremben -testnevelés foglalkozások rendszere – és a szabadban. A gyermekeknek minden nap alkalmat teremtünk a spontán és az irányított – mindennapi testnevelés - mozgásra és ezek gyakorlására. Célunk, hogy ne csak megszeressék a mozgást, hanem természetes igényükké váljon a rendszeres testmozgás.
  - A pihenésre: megfelelő időt és körülményeket biztosítunk, hiszen az egészséges életritmushoz ez is hozzátartozik.
  - Levegőzés: Fontos, hogy minél több időt töltsünk a szabadban. Az alvás és az étkezés is a szabadban történhet tavasszal és nyáron.
  - Testezés: Nyáron lehetőség van az udvaron a lég-, a nap- és a vízfürdőre. Mindegyik esetben nagy hangsúlyt fektetünk a fokozatosságra. Kihasználjuk az udvar nyújtotta lehetőségeket. A szabadban töltött idő megszervezése különös gondosságot igényel. Szükséges a kinti tevékenységek – a játék, a munka, a szabadban tartott foglalkozások – értékének jobb felismerése, tudatos alkalmazásuk a gyerekek egyéni adottságainak megismerésére és fejlesztésére. Minden gyerek számára kreatív tevékenységi lehetőséget teremtünk, örülünk kíváncsiságuknak. A gyerekek egészséges fejlődésének, alapvető, elengedhetetlen feltétele az érdeklődéssel, alkotóan átélt változatos játék a szabadban is.

/Az egészséges életmód szokásainak alakítását részletesen Egészségfejlesztési programunk tartalmazza. PP. 21 oldal/

Az érzelmi, erkölcsi és értékorientált közösségi nevelés

A természet- és életközeliség

Mottó: „Gondolkozz globálisan, cselekedj lokálisan!”¹⁴

Arra szeretnénk ráirányítani a figyelmet, hogy mindannyian a természet része vagyunk, beleszülettünk. Ezért nem mindegy, hogy milyennek látjuk, és milyenné formáljuk.

A kisgyermek az élményein keresztül ismeri meg a körülötte lévő világot, s érzelmein keresztül alkot róla képet. A változó természet nagy lehetőséget biztosít a játékhoz, munkához, alkotáshoz. Feladatunk olyan képességek fejlesztése, amely segítségével nemcsak eligazodnak benne a gyermekek, hanem együtt is tudnak élni vele.

Először a szűkebb természeti és társadalmi környezetüket ismerik meg a gyerekek, majd fokozatosan tágítjuk világukat. A természet megfigyelésével, kirándulásokkal, sétákkal kezdünk. Az itt szerzett élményekből, begyűjtött termésekből heteken keresztül „élhetünk”.

A körülöttünk lévő negatív jelenségekre is ráirányítjuk a gyerekek figyelmét (szemetelés, fák ágainak tördelése, stb.).

A pozitív szokások, szokásrendszerek kialakításával fejlesztjük az érzelmekre épülő tudatos környezet- és természetvédelem igényét.

Megfigyeljük a körülöttünk élő emberek életmódját. Megismerkedünk a népszokásokkal, hagyományokkal, ezzel is gazdagítva, formálva a gyerekek értékrendjét.

A természet közvetlen megismeréséhez hozzátartozik a Városliget, az Állatkert. Az élőlényekkel való kapcsolat a rácsodálkozástól a gondoskodásig sokféle formában jelenik meg. Erre az élősarok és a kert adja a lehetőséget. Még a néma halak is alkalmasak a kommunikációra. A növények behozzák a csoportszobába a természetet, különösen a téli hónapokban. A gyermekek gyönyörködnek a változó természet látványában. Felismerik a növények fontosságát a táplálkozásban, díszítésben, ajándékozásban.

Kialakulnak azok a szokások értékrendek, melyek elősegítik a környezettel való harmonikus kapcsolatot. Történetekkel, helyzetmegbeszélésekkel, kereső, tapasztaló magatartásmóddal fejleszthetjük problémaérzékenységüket és problémamegoldó képességüket.

Igyekszünk feldolgozni a gyermekek által hozott témákat is.

A csoportok kis virágos vagy gyógynövényes ládáí, az udvar parányi veteményeskertje, a hulladék kezelése, a vízzel, energiával való ésszerű takarékoság, a természetes anyagok használata egyaránt pedagógiai eszköz.

Fogadjuk el, hogy a környezet soktényezős, de összefüggő rendszer, amelyben nincs lényegtelen elem!

A nyitottság

Freinet pedagógiai rendszere mobil, nyitott, folyamatosan továbbfejleszhető pedagógia, ezt soha nem szabad elfelejtenünk. Az élet gazdagságával, sokszínűségével kitarulkozik a gyermek felé. A természethez jól illik a mese, a dal, a játék hangulata. Ehhez társul a gyermek és a pedagógus egyénisége.

Tolerancia, felelősség, rend, harmónia, mind-mind eszünkbe kell hogy jusson, ha a szabadságra gondolunk. Mindig nyitott szemmel kell járnunk a világban, meg kell ismerni önmagunkat és gyerekeinket. Meg kell találnunk a képzés és az önképzés különböző formáit (tanfolyamok, továbbképzések, kötetlen beszélgetések formájában).

Lényeges, hogy más óvoda életét is megismerjük és saját óvodai életünk apró mozzanataival másokat is megismertessünk.

A szülőkkkel való kapcsolat évről évre megújul. Az új szülők minden évben megismerkednek a Freinet pedagógia szellemében íródott programunkkal, így hatékonyabban segítik a program megvalósulását.

Az óvodai életbe a szülők nap, mint nap beleláthatnak. Lényeg az, hogy részesei legyenek az otthoni mellett gyermekük óvodai életének is. A család életmódjával normákat, értékeket, szokásokat, hitet, bizalmat mutat, és ezzel formálja a gyermek egész személyiségét. Fel kell hívni a szülők figyelmét, hogy gyermekük otthon is aktív részese legyen a felnőttek tevékenységének (életkori sajátosságának megfelelően).

A nagyszülők élettapasztalata és unokáik iránti nagy szeretete jelentős a nevelésben. Minél több okosan szerető személy veszi körül a gyermeket, annál harmonikusabban fejlődik.

A gyermek az óvodai nevelés keretén belül éli meg mindennapjai jelentős részét. Ezért nagy szükség van az óvoda és a család szoros kapcsolatára. A szülőkkkel való helyes kapcsolat

---

kialakítása az óvodapedagógustól nagyfokú empátiát, tapintatot és megfelelő hangvételt igényel.

Az óvodás gyermek utánozza az őt körülvevő felnőtteket, ezért magatartásunknak, beszédstílusunknak, cselekvéseinknek példaértékűeknek kell lenniük.

Az egység szülő — nevelő — gyermek között nagyban meghatározza a jó légkört.

A beiratkozás után az óvodába lépést megelőző családlátogatás egymás megismerését szolgálja. Hasznosak a gyerekek beilleszkedését segítő kérdőívek is.

A gyermek óvodába érkezését megelőzi a szülőknek tartott első ismerkedési szülői értekezlet.

A nagycsoportos korú óvodások szüleivel a tanítók megismertetik iskolájukat.

A szülők tájékoztatására szolgálnak a faliújságok. A munkadélutánok jó alkalmat adnak a meghitt, felszabadult együttlétre.

Lényegesnek tartjuk a mindennapos kapcsolatteremtés lehetőségének biztosítását.

Az óvodai élet viszonylagos kötetlenségével, elfogadó, meleg légkörével lehetőséget ad arra, hogy a gyerekek örömeiket, szorongásaikat kifejezhessék, és otthon érezhessék magukat.

A közösség segítő ereje

A gyermek otthon elsajátítja a családi együttélés szabályait és viselkedési módjait.

A család után az óvodába kerül, ahol a közösség tovább befolyásolja fejlődését.

Óvodánkban arra törekszünk, hogy megismerjék és gyakorolják a társas együttélés és ezzel párhuzamosan az önérvényesítés alapvető szabályait.

- Egymásra figyelés, együttérzés, egymáshoz alkalmazkodás, egymás segítése
- A nevelési helyzetekben az összpontosításra, az erőfeszítésre való képesség belső motiváció alapján. A jól megoldott feladat utáni megelégedettség érzésének alakítása
- Az érzelmi átélés, az érzelmek felismerésének, kifejezésének alakítása, az érzelmek feletti – életkorban elvárható kontroll erősítése
- A gyermek-felnőtt és a gyermek-gyermek kapcsolat alakítása az érzelmi és a kapcsolatfelvétel képességének folyamatos fejlesztése során történik. Elsődleges az óvodapedagógus modellhatása.

A vegyes életkorú csoport sarkalatos kérdésének tekintjük a csoport légkört, a gyermekek közötti együttműködés kialakítását. Ennek alapja az a fő elv, hogy a gyermekeket a csoportban azonos jogok és köteleességek illetik meg az életkori sajátosságok figyelembevételével. Nem

---

zavarhatják egymást, nem lehetnek egymás terhére (pl. testvérpárok). Arra törekszünk, hogy az óvó-, védő szeretet, az összetartozás érzése erősödjön a gyermekek között.

Az eddigieket nagyban segíti a beszélgető kör, mely mindezek elsajátítására és gyakorlására lehetőséget teremt.

Fontosnak tartjuk, hogy a családi és az óvodai szokásrendszerek minél jobban közelítsenek egymáshoz. Ehhez elengedhetetlen a szülőkkel való minél szorosabb együttműködés.

„A gyerek a maga személyiségét olyan valódi közösségen belül tudja maximálisan kifejleszteni, amelyet ő maga szolgál, és amely őt magát szolgálja”¹⁷

17 Lubinius

Erkölcsei, etikai nevelés –Az érzelmi, erkölcsi és értékorientált közösségi nevelés

Az erkölcs azoknak az elveknek, követelményeknek, normáknak, szabályoknak az összessége, amelyek az emberek egymáshoz és a társadalomhoz való viszonyát meghatározzák. A gyakorlatban megfelelő magatartásban fejeződik ki.

Az erkölcsi nevelés célja: az az eszmény, amely felé törekszünk, a fejlett erkölcsi személyiség. Fő feladatai: a humanizmusra nevelés, hazafiságra nevelés, a közösségi nevelés, a munkára nevelés, fegyelem, jellem, akarat, érzelmek.

Közöttük didaktikus egység van, egyik a másik megvalósítását feltételezi, és egységükben képezi az erkölcsi nevelés folyamatát. Fel kell használnunk a gyermekek aktív közreműködését: tegyük képessé őket az önálló erkölcsi értékelésre, ítéletalkotásra, tudjanak helyesen állást foglalni a jó mellett a rosszal szemben, ítélni a jó és rossz között.

Úgy kell megnyilatkoznunk, állást foglalnunk, hogy mély érzelmi visszhangot keltsünk, ami pozitív vagy negatív tekintetben emlékezetes marad. Sokféle tényező befolyásolja: (pl. család, társadalom, stb.)

Az erkölcsi normák megértésén, beépülésén keresztül elsődleges szerepet kap a jó-rossz felismerése, az őszinteség, az igazmondás, az igazságosság, a felelősségvállalás, a gyengébb védelme, segítse mindez a gyermeket a mesén és személyes példánkon keresztül.

Hazafiságra nevelés

A haza fogalma kisebb gyermekek számára elvont, távoli. A szülők, testvérek, rokonok iránti szeretetet, a szülőváros, a közvetlen környezet embereinek, tájainak, emlékeinek élményszerű megismerése, a családban végzett közös munka, és az ennek során erősödő közösségi érzés bővül fokozatosan a haza fogalmává és hazaszeretetté.

A hazafiságra nevelésben lényeges eszközünk az anyanyelvvel való foglalkozás minden formája: költőink verseinek, íróink elbeszéléseinek feldolgozása, elsajátítása, a magyar gyermekdalok, népdalok éneklése, a néphagyományok ápolása, ünnepeink vidám megünneplése.

A hazaszeretetet megalapozó első élmény az, hogy az óvoda szeretetet és bizalmat árasztó környezetet nyújt, közösségbe fogadja a gyermekeket. A hazaszeretet körébe tartozik az is, hogy a gyermekek érdeklődését felkeltjük az idegen országokban élő gyermekek iránt.

A nemzeti identitás tudatra, hazaszeretetre, keresztény kulturális értékek megismerésére nevelés során felkeltendő tulajdonságok közül a kifelé irányuló érdeklődést, a segítőkészséget, a felelősség tudatot, a bizalmat és a lelkesedni tudást emelhetjük ki.

Kirándulásaink, múzeumlátogatásaink is ezt az érzést táplálják. Ezeken az élményeken keresztül szilárdul a hazafiság érzése, melyhez a szülők is hozzájárulnak azzal, hogy a családi kirándulásokon (tanácsainkra is) megismerkednek történelmünk emlékeivel.

Jutalmazás, büntetés

A nevelés, a személyiségalkítás elengedhetetlen eszközei a jutalmazás és a büntetés.

a. A jutalmazás valamilyen teljesítmény elismeréséért jutalomban részesítés.

Testületünk közös álláspontja szerint:

- Nevelésünkben vezérelv a jutalmazás a büntetéssel szemben.
- Tárggyal nem jutalmazunk.
- A metakommunikáció eszközeit alkalmazzuk – simogatás, ölbevétel, elismerő tekintet, stb.
- A szóbeli elismerés lehet egyéni és a közösségnek szóló, de mindig konkrét legyen.
- A túlzott dicséretet kerüljük, mert hatását veszti.
- A jutalmazás akkor igazán nevelési célzatú, ha céltudatosan használjuk, és ezt megerősítjük örömmünkkel és elégedettségünkkel.

-
- b. A büntetés valamely elítélendő viselkedési forma, cselekedet helytelenítésének kifejezése.
- Lehetőleg elkerüljük, végső eszközként alkalmazzuk.
  - Pszichológiailag büntetésnek számít minden olyan tevékenység, amely egy adott cselekedet következményeként annak megismétlését akarja megakadályozni, a visszatartást tűzve ki célul.
  - A figyelmeztetést, a megbeszélést, a meggyőzést, a metakommunikációt használjuk, helytelenítő magatartást tanúsítunk.
  - Akkor pozitív hatású, ha megfelelő időben és módon, a tettel arányos mértékben alkalmazzuk.
  - A túl kicsi, vagy túl nagy büntetés negatív hatást vált ki.
- c. A jutalom megvonása lehet büntetés is, a büntetés elmaradása lehet jutalom is.

Értelmi fejlesztés, nevelés –

Az egyéni fejlődést figyelembe vevő tevékenység központú készség és képességfejlesztés

A gyermek ismeretei még hiányosak, kevés tapasztalata van, tudását nem tudja rendszerbe foglalni. Fontos, hogy tudását fejlesszük, és lehetőséget adjunk az önálló tevékenységválasztásra. Egy-egy felfedezés sokszor újabbak keresésére ösztönzi a gyermeket, miközben fejlődik gondolkodása, gazdagodik szókincse, árnyaltabb lesz kifejező készsége. Minden, amit a gyermek lát, hall, amivel tevékenykedik új képességek kialakulását segíti.

Már egészen kis korban elkezdjük tudatosan fejleszteni a „nyitott szemmel” való járást.

A jó hangulati megalapozást és a kíváncsiság felkeltése után az érdeklődést is ébren kell tartanunk.

El kell érni, hogy a gyermekekben kialakuljon a vágy arra, hogy az adott tevékenységet maga vállalja és végezze. Nekünk a kísérletezés és kutatás feltételeit kell biztosítani.

„Fontos az, hogy mindazt, amit csak az ifjúság elé befogadás céljából tárunk, úgy kell elsajátítanunk, hogy semmit se végezzenek akaratuk ellenére és kényszeredetten, hanem

---

amennyire csak lehetséges, mindent önként a maguk jószántából, a lélek gyönyörűségével cselekedjék”¹⁸

A gyermek szabadon alkothat, szavakkal, hangokkal, zenével, mozgással, ha a megfelelő helyet, időt és alapanyagot biztosítjuk számára. Ezzel a hozzáállással kreatív személyiség kialakulását alapozzuk meg.

Anyanyelvi nevelés

Anyanyelvünk sokrétű, árnyalt jelrendszer, amelyet a gyermek sokféle tevékenység közben, a felnőttekhez és társaikhoz való viszonyának fejlődése során sajátít el. A szocializáció folyamatában a beszéd a gyerek környezetével való érintkezésének, önkifejezésének, gondolkodásának legfőbb eszközévé válik. A beszédet minden gyermeknek hosszú, fáradságos munkával kell elsajátítani, utánzás révén megtanulnia. A születés pillanatától kezdve az anya beszéde a legfontosabb ösztönző inger.

Az anyanyelv használata az óvoda egész napi életét áthatja. Az anyanyelvi nevelés összekapcsolódik a környezet megismertetésével, a mesével, verssel, a zenével és mozgással. Az óvodai élet változatos tevékenységeivel, a napi meséléssel, verseléssel, mondókázással, beszélgetéssel, a gyermekek kérdező kedvének támogatásával elősegítjük az anyanyelv megismerését, megbecsülését, szeretetét.

Feladatunk:

- hogy elősegítsük a gyermekek közlési vágyának, nyelvtanilag helyes beszédének kialakulását.
- ösztönözzük a gyermekek beszéd és kommunikációs kedvét
- a személyes példamutatás a legfontosabb, ezért az óvodapedagógusoktól elengedhetetlen a helyes, választékos beszéd, nyelvi kultúránk magas szintű közvetítése.

V. ÓVODÁBA KERÜLÉSTŐL ISKOLÁBA KERÜLÉSIG /ÁTMENETEK /

A kompetencia alapú óvodai programcsomagban megfogalmazottak szerint: „átmenetnek nevezzük az egyed /egyéni életében bekövetkezett minden olyan változást, amely a megszokott szocializációs téréből való elmozdulást/ kimozdulást eredményez.”

1. Óvodába kerülés

A kisgyermek szuggesztibilitásából következik, hogy nem nehéz nála elérni, hogy még jóval az óvodába kerülés előtt kedvet kapjon az új élethez.

A család legfontosabb feladata, hogy elősegítse a gyermek számára az óvodára való felkészülést.

Az óvónők feladata, hogy kellő empátiával kezeljék az óvodába fogadást. Tervszerűen, kellő időt hagyva, az egyéni bánásmódot alkalmazva, a nevelést segítőköt is bevonva könnyítsék meg a gyermekek számára az óvodába kerülést. Az óvónő legyen a szülők segítségére, hiszen sok szülő számára gyermeke óvodába kerülése -főként a családból bekerülő gyermekek esetén-nehézséget okoz.

„Kiemelten érvényesítse az egyéni sajátosságok figyelembevételének didaktikai elvét!”

Befogadás

Az első találkozás az óvodával, annak emberi és tárgyi környezetével szinte minden gyermek esetében alapvetően befolyásolja az óvodához fűződő későbbi kapcsolatát. Lényegesnek tartjuk – életkortól függetlenül - az egyénre szóló eljárásokat.

Ebben az időszakban mindenfajta érzelmi megnyilvánulást természetesnek kell tartani. A család és az óvoda együttműködésének első próbája, ahogyan együttesen segítenek, hogy a gyerek megtalálja helyét az óvodában. Régi hagyományunk, hogy a rendszeres óvodába járás megkezdése előtt óráról-órara, napról-napra szoktatják be gyermeküket a szülők.

Ez az átmeneti időszak a szülő jelenlétében mindaddig tart, amíg a gyerekek erre szüksége van. Tapasztalatunk, hogy az a szülő, aki részt vesz gyermeke beszoktatásában, belülről is látja az óvoda életét, jobban megbecsüli az óvónő nevelőmunkáját. A közös indulás jó alapot teremthet a folyamatos, őszinte együttműködéshez.

2. Óvoda- iskola átmenet

A gyermek iskolára való alkalmassá tétele folyamat jellegű, a gyermek óvodába fogadásával veszi kezdetét. Minden gyermek adottságainak, képességeinek, készségeinek figyelembevételével tervezzük a gyerekek fejlesztési programját. „A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével, lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdeményezésre”. Célunk, hogy az óvodáskor végére iskolára alkalmas gyermek kerüljön ki óvodánkból.

Feladataink:

- Az óvodáskorú gyermek lételeme a mozgás.
Feladatunk ennek kielégítése. Óvodánkban megfelelő tér és idő áll rendelkezésre ehhez.
- A világ megismerésére való törekvést egyengetnünk, ápolnunk kell, és szorgalmazni, hogy a számukra érthetlent, ismeretlent megfogalmazzák és kérdések formájában feltegyék.
- A tudásvágyukat ebben a korban már nem felébreszteni kell, hanem kielégítenünk! Az ismeretközlésnél nem a halmozásra, hanem a fogalmak tartalommal való megtöltésére törekszünk.
- Támogatjuk az önállóságra való törekvéseket. Ezt a segítő, támogató jelenlétünkkel biztosítjuk.
- Az óvó-védő funkcióban szem előtt tartjuk, hogy a játékra szánjuk a legtöbb időt (játékba integrált cselekvéses tanulás).
- A kialakított képességek, készségek akkor tudnak felszínre kerülni, ha a gyerekek társas kapcsolataiban is fejlettek, és különböző szerepeikben is megtalálják a helyüket. Ehhez kifinomult felnőtt óvodai példákat nyújtunk.
- Tiszteletben tartjuk, hogy minden gyermek adottsága más. Ahhoz, hogy az adottságok képességekké alakuljanak, meghatározott feltételekre van szükség. Célunk, hogy ehhez megnyerjük a szülői környezetet is.

3. Iskolára való alkalmassá tétel

Az iskolára való alkalmassá tétel és az iskolaérettség megállapítása az óvodapedagógus kompetenciája. Ebben legfőbb támasza, segítője a gyermek családja, szülei.

- „Miután az óvodapedagógusok a gyerekek mélyreható megismerése során képet kapnak arról, hogy a gyerekek mire érettek, megtervezik a fejlesztésüket.
- A megismerés, a fejlesztés az óvodába lépés pillanatában kezdődik, és folyamatos.
- A gyermeki idegrendszer felépítése anatómiai szempontból már az óvodáskor végére kialakul.
- Az óvodás gyermek ismereteinek java részét önkéntelen emlékezés útján szerzi.
- Az óvodának meg kell céloznia a tanuláshoz való alapkészségek alapjainak a lerakását. Ezt a célt oly módon kell megvalósítani, hogy az óvodáskor utolsó évében is óvodás maradjon a gyerek, ugyanakkor a szándékos bevésést kell apró, kis lépésekkel fokozatosan gyakoroltatnia.
- Az átmenet biztosítása érdekében is szükséges az „érdekestől” a „szükséges” felé haladni!
- Az óvodai nevelés az iskolára alkalmassá teszi a gyereket.
- Ebből következően az általános iskolára való alkalmasság feltételeit kell megfogalmaznia:
  - a) biológiai alkalmasság,
    - ép idegrendszer
    - ép érzékszervek
    - rendezett mozgáskoordináció
    - fejlett csont-és izomrendszer
    - tartalmilag ép beszéd
  - b) pszichológiai alkalmasság,
  - c) kialakult feladattudat,
  - d) koncentrált, megosztott figyelem
  - e) szándékos emlékezet,

- f) az analitikus-szintetikus gondolkodás elemei,
- g) szociális alkalmasság,
- h) empatikus közeledés a másik felé,
- i) közösségbe illeszkedés,
- j) szabálytudat érvényesítése,
- k) társak, felnőttek irányításának elfogadása,
- l) vezető, illetve vezetett szerepekkel való azonosulás,
- m) megbízatások elfogadása.”

(Kompetencia alapú óvodai nevelés)

4.,Ö” iskolás lesz – a fejlődés jellemzői óvodáskor végére

Testületünk is azt vallja, hogy az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintben egyformán nélkülözhetetlen a testi-, a lelki és a szociális érettség. Sokféle képesség megfelelő fejlettsége teszi alkalmassá a gyermeket az általános iskola első osztályára. A tudatos fejlesztőmunkához szükség van a családokkal való együttműködésre, folyamatos konzultációra. A szülő kérésére az óvodapedagógus tájékoztatást készít a gyermek fejlődéséről, javaslatot tesz a további fejlődéshez szükséges fejlesztés feladatairól.

- Testi fejlettség terén legfontosabb a mozgáskoordináció, a finommotorika, a testtudat és a téri tájékozódás megfelelő fejlettsége. Mozgását, viselkedését, szükségletei kielégítését tudja szándékosan irányítani.
- A lelkileg egészségesen fejlődő gyereknél az érdeklődés együtt jár a figyelem és a megfigyelőképesség fejlettségével. Ami érdeklő arra figyel, azt megfigyeli, sőt igyekszik meg is jegyezni – emlékezni.

A gondolkodás terén az iskola kezdésre alkalmas gyermeknél az analízisre és szintézisre való képesség már megfelelő szinten van. Tudja, hogy az egész részekből áll, képes arra, hogy a részekből az egészet összerakja.

Az iskolai tanulásra alkalmas gyermeket érdeklik a környezetében látható dolgok, személyek, tárgyak, észleli a körülötte zajló eseményeket, mindig többet és többet akar tudni róluk.

Fontos, hogy beszédének fejlettsége megfelelő legyen mind formailag, mind tartalmilag. Ezért elvárhatjuk, hogy a beiskolázandó gyermek jól, világosan, érthetően tudja magát kifejezni. A hangképzés tiszta, a hangok érthetőek, azaz beszéde formailag megfelelő legyen. Még fontosabb azonban, hogy tartalmilag is elérje a beszédfejlettség a megfelelő szintet. Az iskolakezdésre felkészült gyermek értelmesen ki tudja fejezni gondolatait, élményeit. A vele vagy mással történeteket el tudja mondani, de jól megérti azt is, amit a felnőttek neki mondanak. Mindehhez megfelelő szókincsre van szüksége.

- A szociális érettséghez tartozik bizonyos önállóság, képesség az önkiszolgálásra, alkalmazkodni tudás a szabályokhoz és egymáshoz.

Mindezek a képességek nem elegendőek azonban, ha a gyermekben nem fejlődött ki bizonyos munkaérettség, feladattudat. Tudja a kapott vagy vállalt feladatot akkor is teljesíteni, ha unja, ha játszani szeretne – monotonia túrés. A feladattudat összefügg az akarat bizonyos fejlettségével.

A felsorolt képességeken kívül a már meglévő tapasztalatok, alapismeretek és gyakorlati készségek, nagymértékben fokozzák az iskolakezdésre való alkalmasságot. Mindezt segítik a gyermek önmagára, a természeti – és társadalmi környezetére vonatkozó tapasztalatai, alapismeretei, ábrázolókézsége, megfelelő kezűgyessége.

„Elvettem a magot, és hozzájárultam a rügyfakadáshoz, hogy mindezzel bebizonyítsam az alkotás és kifejezés szükséglete egyike azon központi elképzeléseknek, amelyekre páratlan pedagógiai megújulás építhető.”

Celestin Freinet

Freinet egyszerű, természetes pedagógiai rendszere, a gyermek és a nevelő egyéniségét egyaránt kiteljesítő szabadságelve segíti a gyermeket abban, hogy helyt álljanak az iskolában.

A rend, a rendszeresség szabaddá teszi őket, ezért megbecsülik azt. Megszokják az önfegyelmet, értékelik a bizalmat, és cserébe vágyaikat valósítják meg. Érezhetik az elvégzett munka örömét és élvezhetik a többi gyermek megbecsülését.

A tevékenységek szabad légköre biztosítja az egyes gyermekek részére, hogy a nekik legmegfelelőbb ütemben végezzék felfedezéseiket a világ dolgaiban, és olyan messzire jussanak amilyenre, csak bírnak. A kéz és a nyelv mellett harmadikként a fantázia megnyilvánulásait tartjuk fontosnak.

Hisszük, hogy programunk eredményeképpen gyermekeink az óvodáskor végére elérik az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet. (A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére – Óvodai nevelés országos alapprogramja szerint.)

5. „Hogy Ő is iskolás legyen”

Külön törődést igényelnek azok a gyerekek, akik – különböző okok miatt – még egy esztendőt az óvodában töltenek.

A differenciálás mint alapelv, szemlélet, módszer igen nagy szerepet kap a fejlődésbeli különbségek miatt. Az itt maradt gyermekek ismerete lehetővé teszi, hogy továbbra is ezeket az elveket alkalmazzuk. Ha a pszichológia figyelmeztetéseire hallgatunk, akkor tudomásul kell vennünk, hogy az iskolai tanulási zavarok (az óvodai is) elsősorban nem a képességbeli és ismerethiány problémáiból származnak, hanem a rossz beállítódásból, az alacsony motiváltságból, a negatív énképből, a tanulási metódus hiányából, a differenciálatlan fejlesztésből adódnak.

A gyermek játéka személyiségének tükrözője, és mint leggyakoribb tevékenysége, fejlesztésének legfőbb eszköze is.

Fontos, hogy ezekkel a gyerekekkel külön foglalkozzunk, de úgy, hogy a csoport közösségi munkájában is aktívan részt vegyenek.

A gyermek szabadságának és a mi tudatos fejlesztő munkánknak együttesen kell érvényesülni a gyakorlatban. A gyermek szabadsága nem jelenthet szabadosságot, a fejlesztő munkánk pedig nem jelentheti a gyermek folyamatos „korrepetálását”, az „erőltetett ismeretközlést”.

A fejlesztési feladatokat a csak akkor tudjuk helyesen alkalmazni, ha naponta és folyamatosan sok – sok lehetőséget biztosítunk a gyermekeknek arra, hogy számukra érdekes és tartalmas

---

tevékenységek közben gyakorolhassák azokat a funkciókat, amelyek az aktuális fejlődésüket elősegítik.

A fejlesztési feladatokat meghatározza a korosztály általános pszichés sajátosságainak, a gyermek fejlettségének és érdeklődésének, valamint a csoport összetételének ismerete.

VI. INKLUZÍV PEDAGÓGIA –INTEGRÁCIÓ – DIFFERENCIÁLÁS AZ ÓVODA SAJÁTOS FELADATAI

„Az elfogadás olyan, mint a termékeny talaj, mely lehetővé teszi, hogy a kis mag olyan gyönyörű virággá fejlődjön, amilyené belső lehetőségei csak engedik.”

(Gordon)

Az inkluzív pedagógiai felfogás szerint valljuk, hogy

- minden gyermek más, ezért minden gyermeket egyéni „állapotához” képest kell fejleszteni
- a gyermek személyisége komplexen fejleszthető
- a gyermekek személyiségének fejlesztését differenciálási szintek szerint kell megvalósítanunk
- a gyermek személyisége leginkább a szabad játékban fejlődik.

A differenciálás számunkra azt jelenti, hogy minden gyermek a maga módján, a maga ütemében, a maga képességei szerint a lehető leginkább tudjon kibontakozni, fejlődni.

- Differenciáltan tervezzük a gyermekek személyiségfejlesztésének folyamatát.
- Az óvodai élet minden területén alkalmazzuk a differenciálást.
- Mindig a már meglévő ismeretekre építünk, amelyben a gyermek egész személyisége megmutatkozik.
- A tanulási folyamatot úgy segítjük elő, hogy azt az egyes gyermekek egyéni fejlettségéhez, szükségleteihez igazítjuk.
- Minden tevékenység lehetőséget ad a differenciálásra, hiszen minden egyes tevékenység a tanulás egy-egy színtere.

-
- Előtérbe helyezzük a tapasztalatszerzést, mivel tapasztalatszerzés a legjobb út a fejlődéshez, a tapasztalatok, ismeretek fokozzák a gyermek problémaérzékenységét, ismeretei önálló felhasználását.
  - Szoros kapcsolatot tartunk a családokkal, -a kapcsolat valódi és nem formális- a kölcsönös visszajelzések, tapasztalatok segítik a fejlesztés tervezését és megvalósítását.
  - Célunk a különös figyelmet igénylő gyermekek integrációja, amely csak a differenciálási gyakorlattal valósítható meg. Ezeknek a gyermekeknek is megadjuk a személyre szabott, differenciált személyiségfejlesztést, ezen át esélyt teremtünk, hogy csökkenjenek az esélyegyenlőtlenségek.
  - Tervezésünkben és gyakorlatunkban a „folyamatok” elvét érvényesítjük.
  - Figyelembe vesszük a különböző szubkultúrából érkező gyermekek adottságait, célunk a differenciált együttnevelés.
  - A komplexitás elvét a differenciálásban is érvényesítjük.

Sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése, fejlesztése

- A sajátos nevelési igényű gyerekek is különbözőek, egyediek, ezért sajátos nevelési megközelítést, egyéni bánásmódot igényelnek ugyanúgy, mint bárki más.
- A sajátos nevelési igényű gyerekek elsősorban gyerekek, és csak másodsorban sajátos nevelési igényűek. Ez azt jelenti, hogy a részfunkciók fejlesztésén túl az általános személyiségfejlesztésre nekik is szükségük van.
- A sajátos nevelési igényű gyerekeknek ugyanúgy joguk van az érzések, a tapasztalatok átéléséhez. Ezekről való megóvásuk annyit jelentene, mint kizárni őket a világból.
- Csak ők tudják érzékeltetni, hogy mire van szükségük. A pedagógusnak értő figyelemmel kell feléjük fordulnia.
- A sajátos nevelési igényű gyerekeknek önmaguknak is kell cselekedniük önmagukért. A pedagógus a szükséges feltételek megteremtésében segíthet.
- A sajátos nevelési igényű kisgyerekeknek joga van sajátosságaihoz, az azokkal való teljes élethez, amely bizonyos speciális életmóddal jár együtt.

- Minden sajátos nevelési igényű gyereknek joga van - életkorának és egyéni fejlettségének megfelelő szinten- tisztában lenni saját állapotával, jogaival és lehetőségeivel.”
(Kompetencia alapú óvodai programcsomag)

Általános elveink

Alapító okiratunkban foglaltak szerint óvodánk ellátja a többi gyermekkel együtt nevelhető, szakértői bizottság szakértői véleménye alapján a mozgásszervi az érzékszervi (látási, hallási) értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral, vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzdő gyermekek nevelését.

A sajátos nevelési igényű gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszünk. A nevelés hatására a sérült kisgyermeknél is fejlődik az alkalmazkodó készség, az akaraterő, az önállóságra törekvés, az érzelmi élet, az együttműködés. Csak annyi segítséget nyújtunk a gyerekeknek, ami a további önálló cselekvéshez szükséges.

Biztosítjuk a nevelési programunkban foglaltak és a sajátos nevelési igény összhangját.

Figyelembe vesszük

- a gyermekek egyéni fejlődési ütemét
- a számukra megfelelő fejlesztési területeket
- a gyermekek terhelhetőségét
- a speciális módszerek alkalmazásakor és a szervezeti keretek megválasztásakor a gyermekek állapotát és egyéni szükségleteit
- a rehabilitációs, rehabilitációs célú fejlesztésének alapja a szakértői bizottság szakértői véleményét - „A fejlesztés céljait minden esetben a fejleszthetőséget megfogalmazó gyógypedagógiai-orsvosi-pszichológiai komplex vizsgálat diagnózisára, javaslataira kell építeni”

„A fejlesztés magába foglalja a vizuális, akusztikus, taktilis, mozgásos észlelés folyamatait, a motoros képességek, a beszéd- és nyelvi készségek és az érzelmi képességek fejlesztését. Az egyes fogyatékosági típusok függvényében más-más terület kap nagyobb hangsúlyt.

Halmozottan fogyatékos gyermek, gyermekcsoport esetén a megállapított fogyatékoságok mindegyikére tekintettel kell lenni.” (sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvei)

Eljárásaink és feltételek

- az egyéni szükségletekhez igazodó környezet megteremtése
- a sajátos nevelési igényű gyermekek arányos elhelyezése a gyermekcsoportokban a fogyatékoság típusát, a speciális igényeket és a gyermekcsoportokat figyelembe véve
- rugalmas szervezeti keretek alkalmazása a sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni foglalkoztatásának megvalósulásához
- az óvoda pedagógusai, pedagógiai munkát segítő alkalmazottai és a szülők megfelelő tájékoztatása a sajátos nevelési igényű gyermek befogadására
- együttműködés a sérült gyermek családjával

Feladataink:

- egyéni fejlesztési terv készítése a gyógypedagógus és a szakértői bizottság útmutatásai alapján (módszerek, technikák alkalmazása)
- a foglalkozások tervezése és megvalósítása során beépítjük a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat
- a gyermek fejlődésének érdekében rugalmasan alkalmazkodunk a szükségleteihez – módszerek, eljárások esetében szükség esetén változtatunk
- alternatív megoldásokat keresünk egy-egy nevelési helyzet, probléma megoldására
- alkalmazkodunk az egyéni és eltérő képességekhez, viselkedésekhez
- együttműködünk a speciális szakemberekkel, a pedagógiai folyamatoknál figyelembe vesszük a gyógypedagógus irányutmutatásait, javaslatait (team munka)

Célunk, és akkor tekintjük sikeresnek a sajátos nevelési igényű gyermekek integrálását, egyéni fejlesztését, ha beilleszkedése megvalósul, önmagához mért fejlődése látható.

Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek fejlesztése

„A hátrányos helyzetnek számos típusa van, és valamennyiből súlyos kulturális hátrány, esetenként diszkrimináció is következhet.” (Kompetencia alapú óvodai programcsomag)

Ezek:

- Szociokulturális hátrány
- Ingerszegény környezet
- Érzelmi labilitás, elhanyagoló bánásmód

Szociálisan hátrányos helyzetűek azok a gyerekek, akiket a különböző környezeti tényezők gátolnak adottságaikhoz mért fejlődésükben. Nekünk gondosan elemeznünk kell azokat a károsan ható tényezőket, amelyek hozzájárulnak a hátrányos helyzet kialakulásához. Ilyenek a családi mikrokörnyezetben (család anyagi és esetleges egészségügyi problémái) és a makrokörnyezetben keresendők (magatartás, erkölcsi szokások).

Legfontosabb feladatunk a hatékony munka alapján a differenciált egyéni bánásmód figyelembevételével a gyermekek megismerése. A fejlesztés a személyiségfejlődés szempontjából a legfontosabb tevékenységformára, a játékra épülő – érési folyamat – mely a szociális tanulás eszköze is. A tudatosan tervezett játék megfigyelések segítik az előre lépést.

Fontos feladatunk a családsegítés, a kölcsönös tájékoztatás és nem a számonkérés. A problémák ismeretében igyekszünk azokat megelőzni, illetve megoldásában segíteni.

Az érzelmi elsivárosodás szomorú ténye is indokolja, hogy a gyermekek óvodai életterét olyanra próbáljuk alakítani, ahol szeretet veszi körül őket, biztonságot éreznek és anyyi örömük lesz, amiből a későbbi életszakaszban is meríthetnek.

Ha azt akarjuk, hogy valóban boldogok legyenek gyermekeink, meg kell hallanunk a kicsik sóhaját, vagy sajnós ma már egyre inkább néma kiáltását. Meg kell tanulnunk „ráállni” a gyermek érzelmi hullámhosszára, hogy megpróbáljuk megélni emocionális történéseit, elfogadni vágyait, tisztelni fantáziáját, hogy mindezekkel elősegíthessük személyisége kibontakoztatását.

- Számunkra nélkülözhetetlen a gyerekek feltétel nélküli pozitív elfogadása.
- A gyermeki sajátosságok alapos ismerete.

- A „megismerve fejlesztés” tudatossága.
- A kifinomult empátiás készség felerősítése.

A fejlesztési koncepciónk alapját tehát a szociális élmények és emberi kapcsolatok megteremtése, a kommunikációs modell létrehozása adja. A gyerekeknek a családi hatást részben kiegészítő, részben kompenzáló szociális élménysort kell nyújtanunk, amelyben átélhetik az életkorhoz tartozó szituációkat.

A csoportba tartozó gyerekek személyiségét komplexen, közösségi kereten belül úgy kell fejlesztenünk, hogy a meglévő hasonlóságok és különbségek ne hatáscsökkentő tényezőként szerepeljenek, hanem bennük és általuk teljesséjen ki a harmonikus személyiség.

A differenciálás, mint alapelv, szemlélet, módszer igen nagy szerepet kap a jelentős fejlődésbeli különbségek miatt.

Az ismeretek bővítését, főként mikrocsoportos foglalkozások adhatják, ahol mindig irányadó az egyéni képességek maximális figyelembevétele, s a gyermek személyiségének komplex fejlesztése.

Roma integráció

Óvodánk természeti, társadalmi környezetéből adódóan külön figyelmet fordítunk a roma gyermekek fejlesztésére is.

Az Ő esetükben is elvünk a differenciált fejlesztés, a színes, változatos fejlesztő környezet biztosítása, ezzel segítve integrációjukat, megkönnyítve az óvoda-iskola átmenetet.

Kiemelten kezeljük a roma családokkal a kapcsolattartást, a folyamatos kommunikációt.

Migrációs populáció integrációja

Óvodánkban évről-évre egyre több nem magyar nemzetiségű, nem magyar ajkú gyermek kerül felvételre. Ez indokolja, hogy Pedagógiai Programunkban is helyet kapjon ezeknek a gyerekeknek az integrációja.

Ennek érdekében törekednünk kell a multikulturális nevelés megvalósítására, az interkulturális pedagógia érvényesítésére.

- Óvodapedagógusainknak –a dajkákkal, segítő szakemberekkel karöltve –törekedniük kell a más népektől (egyénekenkénti célországából) származó tudáselemek (hagyományok, szokások, zene stb.) megismerésére, közvetítésére.
- A tudáselemeket úgy közvetítsék, hogy azok kapcsolódjanak a már meglévő magyar vonatkozású ismeretekhez.
- A nemzeti és etnikai kisebbséghez tartozó, valamint migráns gyermekek differenciáltan támogatjuk a magyar nyelv elsajátításában.
- A differenciált személyiségfejlesztést kiemelten alkalmazzuk, különös tekintettel a feladatok adására, a változatos csoportformák alkalmazására.
- Kiemelten kezeljük az érzelmi nevelést, a közösségi érzés erősítését, különös hangsúlyt fektetünk a „barátságok” ápolására.
- A zene, az ének, énekes játék hatékony eszközünk, mivel a tudáselemek közül ez minden gyermek számára érzelmi szálon befogadható.
- Óvodapedagógusaink folyamatosan gazdagítják ismereteiket, bővítik szakmai kompetenciájukat a más országokból származó tudáselemekkel.
- Ezeket a tudáselemeket beépítjük pedagógiai gyakorlatukba, különös tekintettel a más országokból származó hagyományokra, zenei irodalmi elemekre
- Hagyományaink ápolásánál nem kizárólag a magyar hagyományokra támaszkodunk, a más célországból érkező hagyományok felé is nyitottan fordulunk.

A tehetség érték - tehetséggondozás az óvodában

A tehetség valami iránt megmutakozó hajlam, képesség.

A tehetség legfontosabb összetevői:

- a képességek: intellektuális, művészeti, pszichomotoros, szociális
- a kreativitás: alkotóképesség: feladat és lényegfelismerés
  - problémamegoldó képesség: fantázia,
  - kitartás, eltökéltség céltudatosság

-
- a feladat elkötelezettség: kíváncsiság, érdeklődés, tudásvágy(belső)
    - motivációs tényezők (külső pl. jutalmazás)

Ezeket a jeleket már az óvodáskorú gyermekekben is felismerhetjük. Őket tudatosan szervezett, sokrétű tevékenységgel, inger gazdag, de egyben feszültségmentes környezet biztosításával tudjuk úgy nevelni, hogy tehetségük, már korai gyermekkorban kibontakozzék. Náluk is számolnunk kell azzal, hogy a képességek fejlődése nem egyenletes, nem is egyszerűen mennyiségi növekedés, hanem minőségi átalakulások egymásutánja, valamint minden egyes gyermek esetében kibontakozó egyéniségének megfelelően más és más.

Különös gondot fordítunk a hozzánk kerülő gyermekek képességeinek, készségeinek fejlesztésére, valamint a tehetséges gyermekek készségeinek és képességeinek kibontakoztatására. A Freinet-technikák is ebbe az irányba hatnak, különösen akkor, amikor a szabad önkifejezést helyezik a középpontba.

Valljuk, hogy minden gyerek tehetség, valamiben minden gyerek tehetséges – ezért egyik fontos feladatunk ennek felszínre hozása.

A tehetségnevelés megköveteli a pedagógustól:

- a. az empatikus hozzáállást,
- a szerető viselkedést,
- a bizalomkeltő magatartást
- az egészséges kezdeményezést
- a következetességet

A tehetséges gyermekek az óvodában néha bizony unatkoznak, ilyenkor bizonyos pótcselekvésekhez folyamodnak, pl. bohóckodnak, zavarják a többi gyermek tevékenységét. Ötletes differenciált tevékenységekkel testre szabott feladatokkal általában jól motiválhatók. Ez is a tehetségnevelés része, mert úgy gondoljuk, hogy a tehetségnevelés akkor a legeredményesebb, ha komplex személyiség gondozásról van szó. A tehetségnevelés és gondozás végső célja az óvodában az, hogy az irányultságának megfelelő iskolába már kellően megalapozott képességekkel, készségekkel harmonikus és örömteli gyermekek kerüljenek. Majd a felnőttkorban képesek legyenek képességüknek és tehetségüknek megfelelően beilleszkedni a társadalomba. Ennek alapjait kell az óvodában lerakni.

Az óvoda feladatai a gyermekvédelem területén

Óvodánkban a gyermekvédelmi munkával is – a fejlesztő tevékenységek mellett – segíteni kívánjuk a gyermekek egészséges, harmonikus fejlődését, az esélyegyenlőség biztosításával a szociális hátrányok enyhítését.

- A kerületi sajátosságokat figyelembe véve minden óvodapedagógus munkájában nagy hangsúlyt helyez a gyermekvédelmi prevencióra.
- Az esélyegyenlőtlenségek csökkentése mellett kiemelt a befogadó környezet megteremtésével a kialakult előítéletek lebontásához való hozzájárulás, az újabb előítéletek kialakulásának megelőzése.
- A gyermekek jogainak érvényesülése érdekében együttes gondolkodást vár el valamennyiüinktől (szülő, pedagógus, egyéb szakember), ezzel is igyekszünk csökkenteni az esélyegyenlőtlenséget
- Szükség esetén javaslatot teszünk az óvó-védő intézkedésekre.

A prevenció feladata a gyermek családban történő, minél jobb nevelkedésének elősegítése, a veszélyeztetettség megelőzése.

Ennek érdekében:

- A gyermekvédelmi koordinátor és az igazgató felméri és az óvónókkal közösen figyelemmel kíséri a gyermekek helyzetének alakulását.
- A rászoruló családoknak, támogatást nyújtunk. A legnagyobb körültekintéssel, tapintatosan felajánljuk segítségünket a lehetőségek ismertetésével (kérvények kitöltése, benyújtása, stb).
- Szükség szerint felvesszük a kapcsolatot a védőnővel, illetve a Gyermekjóléti szolgálattal.
- Amennyiben szükséges, a gyermekvédelmi koordinátor az óvónókkal közösen meglátogatja az érintett családot, és meghatározzák a gyermekek érdekében szükséges feladatokat.
- Az óvodapedagógusok az egyéni, differenciált bánásmóddal is elősegítik - és figyelemmel kísérik - a gyermekek testi, érzelmi, erkölcsi, értelmi fejlődését

---

Így a gyermekek számára saját szükségleteikhez igazodó segítséget igyekszünk biztosítani (egyéni bánásmód).

A GYERMEKEK FEJLŐDÉSÉNEK NYOMON KÖVETÉSE

Valljuk, hogy a hatékony és tudatos tevékenység elengedhetetlen feltétele a folyamatos és rendszeres időközönként történő értékelés. Ez elképzelhetetlen ellenőrzés nélkül. A két fogalom elválaszthatatlan egymástól és komplex tevékenységet jelent. „Magában foglalja az óvónő önellenőrző és önértékelő tevékenységét, valamint az egyes gyermekek fejlődésének, a közösség alakulásának megfigyelését.” Ezen kívül szükség van arra, hogy meghatározott időközönként végiggondoljuk mit is értünk el valójában egy-egy gyermek, illetve a közösség fejlődésében. Ezeket a tényeket írásban rögzítjük, hiszen csak ennek alapján lehet a következő tervidőszak reális fejlesztési tervét elkészíteni. A fejlődés nyomon követéséhez a dr. Bakonyi Anna által kidolgozott rendszert használjuk.

Ez a dokumentáció a szülők számára nyilvános (saját gyermekük vonatkozásában), illetve igényli a folyamatos együttműködést a szülő és a pedagógus között, hogy a gyermek egyéni fejlődése biztosítva legyen.

Az óvodapedagógusok folyamatosan vezetik ezt a dokumentációt.

Ez az értékelési rendszer figyelembe veszi a gyermekek személyiségfejlődésének legfontosabb összetevőit, és erre alapozza a differenciált, egyénre szabott fejlesztést is.

A rendszerstruktúrák négy nagy területe:

- szociális képességek,
- értelmi képességek,
- verbális képességek,
- testi képességek.

Mind a négy fő terület mérésénél két segítséget ad a gyermeki fejlődés nyomon követésére:

- megfigyelési szempontok az óvónők számára,
- kérdések, beszélgetések, feladatok, cselekedtetések.

Mindig mindenkit csak önmagával hasonlíthatunk össze. Minden helyzetben megpróbáljuk a pozitív elemeket kiemelni és értékelni. Szem előtt tartjuk, hogy a gyermekek saját ütemük, „érés programjuk” szerint fejlődnek.

Az értékelés fontos része és a gyermekek számára visszajelzés a napi óvodai életükben az, amikor a gyermekek, illetve a csoport erőfeszítéseit, fejlődését és tenni akarását értékeljük, ezzel elősegítjük a reális énkép alakulását és a csoporttudat erősödését.

Az értékelés módja: van, amikor elég egy szemvillanás, egy mosoly, simogatás vagy egy haragos tekintet. Van, amikor négy szemközti, van, amikor a csoport előtti beszélgetések, magyarázatok, véleménynyilvánítások a leghatékonyabbak. Minden esetben meg kell találnunk az adott helyzethez és gyermekhez leghatékonyabb eljárást.

A TEVÉKENYSÉGEK, A FEJLŐDÉS, A FEJLESZTÉS ÉS AZ ÉRTÉKKÖZVETÍTÉS A TEVÉKENYSÉGEK ÉS A FREINET TECHNIKÁK KAPCSOLÓDÁSA

Az óvodai nevelés középpontjában a gyerek található, a maga képességeivel, érdeklődésével. A gyermekek képességei és készségei különböző tevékenységeken keresztül fejlődnek. Ezeket a tevékenységeket a gyermek szabadon választhatja. Nevelőtevékenységünk egyben értékközvetítő folyamat is, melynek során a közvetített értékek belsővé válnak, meghatározva a gyermek kapcsolatát a természettel, társadalommal. Éppen ezért fontosnak tartjuk az általunk nevelt gyermekek egyéni fejlődési ütemének felmérését és figyelemmel kísérését. Aktív kapcsolatot tartunk fent a gyermek első szocializációs környezetével, a családdal.

A már átélt élményekre építve dolgozzuk ki a fejlesztés folyamatát. Előtérbe kerül a szabad alkotás, a természetes kísérletezés és a játékos munka.

A környező világ iránti érdeklődés velünk születik. Születésünk pillanatától egy bonyolult és elkápráztató világ felfedezői vagyunk. Vannak emberek, akikben ez a szenvedély az idő múlásával, vagy az élet megpróbáltatásai közepette kihűl, de vannak olyan szerencsések, akiket életük végéig hevít.

A gyermekek már pici koruktól spontán fedezik fel környezetüket, amelybe beleszülettek. A természetes kíváncsiság, az érdeklődés indítja őket a világ csodáinak felfedezésére, megismerésére. Ez a motiváltság a felfedező tanulás - tapogatózva keresés.

Az életközelség, az élmény kap teret a természeti környezet felfedezésében és a mindennapi életünk, ünnepeink, hagyományaink feldolgozásában.

A feladat nem egyszerűen a probléma megoldása, hanem a többoldalú megközelítés után a legeredményesebb út kiválasztása.

A közösen átélt események önkifejezésre készítetik a gyermeket, melynek megjelenítése egyedi módon, „saját szemüvegen” keresztül történik.

Fontosnak tartjuk az élősarok kialakítását, mert a nevelésben játszott szerepén túl a természet — a környezet — az ember kölcsönhatásának megtapasztalásához is segítséget nyújt.

A segítő környezet kialakítását a tárgyi eszközök hozzáférhető és biztonságos elhelyezését, az arányosan elosztott technikák kapcsolatát tartjuk a fejlődés feltételének.

A személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal sok vonatkozásban azonosságot mutató, azzal egybeeső munka és munkajellegű játékos tevékenység.

A gyermekekre egyénre szabottan kell meghatároznunk a munkát, hogy lehetőleg erőfeszítésbe kerüljön, de végrehajtható legyen. Amit elkezdenek, élvezettel csinálják végig.

Jelszavunk: Semmiről sem maradunk le, nincs miért sietni!

A gyerekek koruktól függetlenül akkor végezzék el a teendőket, amikor képesek rá, vagy kedvük van hozzá. Az önállóság és a döntési helyzetek a gyermekek életre való felkészítését szolgálják.

A játék és a játékos munka minden perce segítője a fejlődésnek.

A szabad önkifejezéssel - mely Freinet pedagógiájának egyik fő alapelve - az örömök, félelmek, vágyak mind felszínre kerülnek.

A játék

„A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, s így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze.”¹⁹

„A játék kiemelt jelentőségű tájékozódó, a pszichikumot, a mozgást, az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó tevékenység.”

A játék a gyermek elemi pszichikus szükséglete, melyet maradéktalanul ki kell elégíteni. Az óvodás korú gyermek érzelmileg vezérelt, erkölcsi érzéke megjelenik a játékban. A gyermek szabadon kifejlesztheti személyes képességeit, szabad választási lehetőséggel bír. Az óvodai nevelés leghatékonyabb eszközének a szabad játékot tartjuk, ennek elsődlegességét biztosítjuk. Valljuk, hogy a szabad játékban a gyermekek természetes igényévé válik az alkotás és a megbecsülés, amely tudatosan alakítja az iskolai tanuláshoz szükséges

---

kultúrtechnikákat. A gyermeki kezdeményezés és vezetés, mint megnyilvánuló magatartás kialakulása a játékban is fontos, mert érdekes, színes, sokrétű tevékenységet és fejlődést eredményez. A tudás alapú társadalom és az élethosszig tartó tanulás alapja a kíváncsiság, önérvényesítés, rugalmasság, kreativitás. Valljuk, hogy ezek a képességek, készségek csak a játékban és a játék által alakulnak ki, fejlődnek. A játékban megfigyelve a gyermek személyisége megismerhető, és ezáltal tervezhető a fejlesztés. A gyermeki játékot kísérő párbeszédok támogatásával, beszédalkalmakkal az új szavak, fogalmak megértésének a mondatalkotás, szóbeli kapcsolatteremtés kialakulásának segítése.

Feladataink:

Olyan körülményeket teremtünk, ami lehetővé teszi és ösztönzi gyermekeinket a különböző játékformákra - gyakorló, szimbolikus, konstruáló, szabály -, melyhez a megfelelő feltételeket is biztosítjuk. A rugalmas napirend lehetőséget nyújt arra, hogy napjuk legnagyobb részét ezzel a tevékenységgel töltsék.

A csoportszobában meghitt kuckókat alakítunk ki. Kirándulásokon, sétákon, illetve otthonról gyűjtött anyagokból, termésekből közösen játékokat készítünk.

Othonról hozott játékokkal színesíthetik, gazdagíthatják játékuikat.

Játékirányítás általános elvei:

Alapvető sajátossága, hogy indirekt. Az óvodapedagógus mindenekelőtt azokat a feltételeket, helyzeteket teremt meg, amelyek hatással vannak a játékra, amelyektől a játék függ, magatartásával ösztönzi a gyermekek játékát. „A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását.”²⁰

¹⁹Óvodai nevelés országos alapprogramja

²⁰Óvodai nevelés országos alapprogramja

Közbelépés csak akkor szükséges, ha a gyermekek egymást zavarják és a játékszer használata testi épségüket veszélyezteti vagy konfliktusokat a játszó csoport nem képes önállóan megoldani.

Beavatkozásra akkor van szükség, ha a játék tartalma nem kívánatos viselkedési formák kialakulását váltja ki. Ilyenkor próbáljunk fordulatot adni.

Segítsünk akkor is, ha a gyermekeknek technikai tanácsra van szükségük.

Sose hagyjuk a játszó gyermeket felügyelet nélkül.

A munka:

Örömmel és szabadon választott, játékos tevékenység, melynek konkrét eredménye van. Óvodáskor elején a gyermek a munkát önmagáért a tevékenységért végzi, elsősorban ő segít a felnőttnek. Később egyre inkább megjelenik az eredményre való törekvés. Az óvodáskor munka jellegű tevékenységei lehetnek, pl.: önkiszolgálás, naposi tevékenység, alkalmi megbízatások, környezet-, növény-, állatgondozás.

A munka elvégzését külső szükségesség indokolja. A gyermeknek valamit teljesíteni kell, munkájának eredményét Ő és mások egyaránt tapasztalhatják.

A munka felelősséggel jár, megfelelő beállítódásra, ismeretekre, készségekre van hozzá szükség. A munka végzése közben a gyermekek megfigyeléseket végeznek, tapasztalatokat, ismereteket szereznek természeti, társadalmi környezetükről. A munkavégzés során különböző beszédhelyzetek alakulhatnak ki, gyakorolhatják az udvarias megszólítás formáit.

A játék és munkajellegű tevékenység összekapcsolódik. Ez a tapasztalatszerzésnek, a személyiség fejlődésének olyan lehetősége, amelynek révén - mivel a gyermek szabadon választ, örömmel végez- pozitív attitűdök, épülnek be a személyiségébe, majd válnak szükségletté. A munkajellegű feladatok az egyén és a közösség együttműködését alakítja, erősíti, így válik ösztönzővé. A differenciálás – munka fajtánként is - a gyermek képességeihez és elért eredményeihez kötött. A gyermek bizonyosságot szerezhet arról, hogy mit tud, mire képes, mit gyakoroljon, kihez fordulhat segítségért, illetve ki az akivel együttműködni is képes.

A munka irányításának általános elvei:

Az óvodapedagógus tanítsa meg a gyerekeket a feladatok elvégzésére. (eszközök használata)
Erősítsük a munkára készítő indítékot a gyermekben, ugyanakkor erősítsük és fejlesszük a munka sajátos, játéktól eltérő vonásait is.

Teremtsük meg az önálló munkavégzés lehetőségeit.

Fokozatosan vezessük be az egyes munkafajtákat.

Üres, formális tevékenységet ne alkalmazzunk.

Vegyük figyelembe a gyermek egyéni sajátosságait.

Az óvodapedagógus a gyermek fejlettségének megfelelően értékeli a munkát. Ösztönözzé a gyermek önértékelését.

A munka a napi tevékenység természetes része, soha ne legyen büntetés!

A tevékenységekben megvalósuló tanulás:

A 3-7 éves gyermek életkori sajátosságainak megfelelően a tanulás nem tudatos, hanem utánzásos, spontán tevékenység, melyre jellemző az érzelmi indíttatás. A tanulás alapvető formája a játék. A megfelelően inger-gazdag környezet felkelti kíváncsiságukat, ösztönözheti arra, hogy próbálkozzanak, kísérletezzenek. Az a jó tevékenység, mely az érzékelő apparátust minél teljesebben igénybe veszi (látás, hallás, tapintás, ízlelés, szaglás; keresztcsatornák működése). A pozitív és negatív élmények, a sikerek és kudarcok a személyiségfejlődés szempontjából elengedhetetlenül fontosak.

A játékba és tevékenységekbe integrált önkéntes és cselekvéses tanulás az óvodai tanulás útja. A tapasztalati úton szerzett tudás válik valódi használható tudássá. Óvodánkban komplex nevelés folyik. Így megszűnik a tanulás, a játék, nevelés mesterséges különválása. A komplex nevelés, fejlesztés lefedi az óvodai élet összes területét. A tanulási folyamatban is elvünk a komplexitás, a mozgás, beszéd, zene, ábrázolás, környezeti tapasztalatok, matematikai tartalmak összhangja.

A gyermekek életkorának, egyéni fejlettségi állapotának megfelelő - játékba integrált-cselekvéses tanulás magában foglalja:

- a tapasztalatok gyűjtését
- a tapasztalatokból származó ismeretek alkalmazását
- a tanulás elemi szintű technikáinak megismerését, gyakorlását
- a gondolkodás képzeti, fogalmi használatát
- a társadalmilag kompetens szokások, szociális viszonyulások, magatartási formák megismerését és gyakorlását

A gyermeknek joga van tévedni!

A Freinet technikák értelmezése

Freinet alapelveinek érvényesülése a különböző Freinet technikák alkalmazásával történik. A technikák egyszerre módszerek és eszközök, melyekkel Freinet újfajta didaktikát teremt. Ezek a technikák elősegítik a gyermeki személyiség kibontakozását és az egyéni képességfejlesztést is. A gyermekek aktív részvételét, alkotó tevékenységét helyezik előtérbe. Különösen fontos az óvoda által biztosított segítő környezet, mellyel párosulva a pedagógus intellektuális, művészi, manuális tevékenysége segíti a gyermek fejlődését. Óvodánk adottságait és lehetőségeit figyelembe véve a Freinet technikák nem egyenlő arányban szerepelnek. Vannak, melyeket csak nagyon ritkán, vannak, amelyeket bizonyos alkalmakhoz kötve, másokat rendszeres időközönként, többet pedig nap, mint nap használunk. Az óvoda lehetőségein túl a technikák alkalmazása függ az adott óvodai csoport összetételétől, korától, a gyermekek fejlettségétől és egyéni adottságaitól is.

Alkalmazott Freinet technikáink:

1. Szabad önkifejezés technikái

- a.) szabad rajz és vizuális alkotások
- b.) szabad vita és beszélgetés
- c.) szabad fogalmazás
- d.) színpadi kifejezés
- e.) zenei alkotások
- f.) szabad mozgás
- g.) technikák a környezet tanulmányozására, matematikai műhelymunkák

2. Kommunikációs technikák

3. Értékközvetítés, hagyományok

4. Az ismeretátadás és ismeretszerzés individualizálása

5. A szervezés és a szövetkezeti élet technikái

Készség, képességkör

Nevelésünkben nagy hangsúlyt kap a gyermek készségeinek, képességeinek fejlesztése. Csak megfelelően fejlett készségekkel és képességekkel rendelkező gyermek tud az életben

később felnőttként boldogulni. Valljuk, hogy pozitív gondolkodású, örömet sugárzó, életvidám felnőtteket kell nevelni gyermekeinkből. A felsorolt készségek és képességek nélkülözhetetlenek ehhez. A családban és az óvodában kezdődik kialakításuk és megalapozásuk. Valljuk, hogy a készségek és képességek csak tevékenységeken keresztül fejleszthetők.

Szabad önkifejezés technikái

1.Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

-Szabad rajz és vizuális alkotások

A kisgyermekkorban a szabad rajzolás és az ábrázolás különböző fajtái igen jelentős önkifejezési mód. A gyermekek alkotásai érzelmi viszonyulásait fejezik ki. Vágyaik, gondolataik, álmaik jelennek meg. A vizuális alkotások segítenek a gyermekek megismerésében. Az ábrázolási tevékenységek az alkotás örömén túl a gyermeki személyiség fejlesztésének – belső képi világ, térbeli tájékozódás, rendező képesség, tér-forma és szín képzet, esztétikai érzékenység, fantázia – fontos területe.

„A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Törekedni kell a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására.” Az óvodapedagógus feladata a legkülönbözőbb eszközök és lehetőségek biztosítása, az eszközök használatának, a különböző anyagoknak és a technikáknak megismertetése, a biztatás, a tanácsadás és érdeklődés a gyermekek alkotásai iránt

A csoportszobákban kialakítjuk azokat a helyeket, ahol a gyermekek szabadon gyakorolhatják az ábrázoló tevékenységeket az egész nap folyamán. Itt kapnak helyet a színes ceruzák, festékek, ecsetek, zsírkréták, filctollak, rajzpapírok, valamint egyéb kellékek. Ez a hely nyitott, bármelyik gyermek bármikor leülhet rajzolni, festeni stb. tetszése szerint.

Nem kényszeríthetjük a gyermeket arra, hogy csak meghatározott időben fejezhesse ki vizuálisan önmagát.

Az óvodapedagógusok által kezdeményezett csoportos alkotómunka során, - mely megnyilvánulhat rajzolásban, festésben, mintázásban, kézi munkában – a pedagógus feladata, hogy ne előre megadott sémák szerint, vagy kötelezően előírva végeztessék. Óvónőinknek az évek során az a tapasztalata, hogy az ábrázolás eszközeivel a legtöbb gyermek kis korban jobban ki tudja fejezni magát, mint szóban. Ezért fontos számunkra a vizuális tevékenységekhez kapcsolódó verbális és nonverbális megnyilatkozásokkal a spontán beszéd formáinak fejlesztése. Az óvodában eltöltött 3-4 év alatt a gyermekek vizuális alkotások terén igen sokat fejlődnek. Néhányan, a tehetségesebbek, a spontán firkálgatásoktól eljutnak a szabad önkifejezés vizuális megjelenítéséhez. Igen jól összekapcsolható más technikákkal, pl.: kirándulási élmények hatására sokan azonnal vagy másnap lerajzolják, amit láttak.

Vizuális képességek fejlesztése

A vizuális nevelés az óvodai nevelés egészében érvényesülő folyamat. Ebben az életkorban alakítható ki és alapozódik meg az intellektuális látás. Hisszük, hogy a környezet megismerése a látás segítségével csak akkor hatékony, ha sok mozgással és a többi észlelő funkcióval együttműködve történik. A gyermek a megismert tárgyakat, dolgokat és azok viszonyát újra alkotja és megjeleníti. Összehasonlítja a valóságot alkotásával és ha nem elégedett, ez ösztönzi őt arra, hogy újabb ismereteket szerezzen, pontosabban megfigyelje környezetét. Ezt az önfejlesztő folyamatot nem szabad elrontanunk azzal, hogy saját akaratainkat, esetleg sémákat kényszerítünk a gyerekekre. A csoportszobát nem zsúfoljuk túl. Lehetőség szerint esztétikus, egymással harmonizáló tárgyakkal rendezzük be az óvodát.

A gyerekek különböző készségeinek és képességeinek konkrét fejlesztési feladatai a tervezésnél jelennek meg.

2. Verselés, mesélés

A magyar gyermekköltészet hagyományai, *népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi* –, a klasszikus és a kortárs irodalmi művek a mindennapos mesélés, verselés, mondókázás lehetőségeit teremtik meg, mely az anyanyelvi nevelés legfontosabb eszköze.

„A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese – képi és konkrét formában, esetlegesen a bábozás és dramatizálás eszközeivel – feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat.”/ONOAP/

A mese segíti a gyermekek belső képi világának alakulását, erkölcsi, etikai normákat közvetít, segít feloldani az esetleges szorongásokat. A játékos mozdulatokkal kísért verselés, mondókázás az anyanyelvi nevelés, a beszéd fejlődés, fejlesztés eszköze.

A beszéd a kommunikáció alapja, így szorosan kapcsolódik a szocializációhoz, a gondolkodáshoz, az önkifejezéshez. A beszédtevékenység a beszéd megértésének és létrehozásának képességéből áll. A mesélés, verselés, mondókázás, így az anyanyelvi fejlesztés egész napos tevékenység.

Feladatunk a gyermekek egész napos beszéd és kommunikációs kedvének fenntartása, ösztönzése beszélő környezettel, javítgatások elkerülésével.

Ebben a korban legfontosabb a mintaadás, amit az óvodában az óvónők és az őt körülvevő felnőttek nyújtanak.

Mindennap mesélünk. Az ebéd utáni pihenés is mesével kezdődik. A pihenés előtti meséléshez olyan meséket választunk ilyenkor, ami megnyugtatja a gyermekeket.

Az új meséket verseket eszköz és képismertetés nélkül mesélünk el, hogy a mesehősöket, történeteket képzeletük segítségével olyanak lássák, amilyenek ők szeretnék.

A csoportszobában meghitt helyen van a mesesarok, ahol a nap folyamán bármikor lehet bábozni, dramatizálni, mesélni, mesés- és verses könyveket nézegetni, elbújva beszélgetni.

Nemcsak mi mesélünk, hanem a nagyobbakkal közösen történeteket, meséket találunk ki. Elalvás előtt a kisebbeknek ők is mesélhetnek.

Népi, klasszikus és kortárs meséket, verseket választunk, ami fejleszti gyermekeink fantáziáját, megfelel életkori sajátosságaiknak, és örömet okoz nekik.

Szabad vita és beszélgetés

Az óvodának és benne az óvodapedagógusnak igen nagy feladata az, hogy biztonságos, meghitt légkört teremtsen a gyermekek számára, mely a kommunikációt elősegíti. Csak ilyen légkörben képzelhető el, hogy a gyermeket ösztönözni tudjuk arra, hogy saját élményéről, számára jelentős dolgokról nyelvi kifejezőkészségeinek megfelelően beszéljen. Igen jelentős feladata az óvónőnek a gyermekek meghallgatása és a segítségnyújtás. Szinte minden gyermek beszélgetési igényét más-más módon segítjük elő. Vannak bátrabb és visszahúzódóbb gyermekek, akiket nem lehet és nem is szabad mechanikus módon kezelni. Van, akit csak meg kell hallgatnunk, más gyermeket pedig jelekkel és beszéddel kell inspirálni arra, hogy szóban is ki tudja fejezni önmagát. Ezek a spontán beszélgetések, melyek mellett időt és helyet biztosítunk az úgynevezett beszélgető-körnek. Ez az a fórum, ahol mindenki elmondhatja a számára fontos élményeket, információkat.

A beszélgető-kör alkalmas a hétféle események megbeszélésére, egy-egy ünnepnap (születésnap, karácsony, anyák napja, Föld napja) előkészítésére, heti-, napi terv együttes kialakítására, önálló mese kitalálására és elmondására, rajzok értelmezésére, a napi munka értékelésére, közös élmények felelevenítésére.

A vita nem más, mint közös alkotótevékenység, melynek középpontjában valamilyen probléma, eldöntendő kérdés áll. Célja a leghatékonyabb megoldás közös keresése. Alapfeltétele: nyílt légkör. Vitatkozás közben a gyerekek megtanulnak a tényekre koncentrálni, mások érveit elfogadni, rugalmasan gondolkodni. Ilyen helyzet lehet, pl.: egy kirándulás helyének kiválasztása, napi tervek közös összeállítása vagy egyszerűen két gyerek között kialakult pillanatnyi konfliktus megoldása.

A beszélgető-kör időtartama rugalmas, a beszédtema függvényében változik. Van felépítése, vannak határai és törvényei, amit a csoport fokozatosan épít fel, és amit mindenki megtanul elismerni és megszegni. A csoportszoba egyik sarkában, párnákon ülve, lehetőleg körben, hogy mindenki jól lássa egymást. Ebben a milióban a beszédhelyzetek megteremtése, a beszédkedv fokozása adja az alapot az egyéni fejlesztésre. A szociális hátrányokkal küzdő gyermekek is megtanulják a kapcsolatfelvételt (köszönés, bemutatkozás, stb.), az üzenet közvetítés „szabályait”. Az átélt, megfigyelt élethelyzetek, mozdulatsorok eljátszásával,

---

sokirányú tapasztalatot szerezhetnek a gyerekek. Kisebb mozdulatok elvégzésére a leggátoltasabb gyerekek is képesek (drámajátékok).

Szabad fogalmazás

A szabad fogalmazás a gyermek alkotótevékenysége. Meséket, történeteket, ritmikus szövegeket talál ki. Ezeket az improvizatív alkotásokat lejegyezzük, illusztráljuk a gyermek rajzaival, így azok újra és újra elővehetőek, elmesélhetőek. Ezáltal az egyéni alkotások, közösségi alkotásokká válnak. Lehetőséget ad, hogy olyan téma körbejárásával fejlesszük a gyerekek képességeit, melyek belőlük, érdeklődésükből indulnak ki.

Színpadi kifejezés

A színjátszás rendkívül összetett technika. Felhasználja a beszéd, a zenei és a mozgásos önkifejezés sokszínű formáit, a díszletek, kellékek készítésével pedig az ábrázolási formákat. Óvodánkban a színpadi kifejezés technikája szorosan kötődik a szerepjátszáshoz, mivel ennek megjelenése és kiteljesedése életkori sajátosság.

A „színpadi” szereplés minden formája is az, ha nem kényszerből fakad, nem szerepeltetés a célja. Egy-egy állatfigura megszemélyesítésétől a cirkuszos produkcióig, a bábozástól a színházas szerepjátékokig, a meséléstől a mesedramatizálásig, éneklésig, versmondásig, táncolásig rendkívül sok megjelenési formája van a színpadi önkifejezésnek.

Ekkor még a különböző kellékek, maszkok, ruhák elkészítéséről, az egymásnak adott szerepekre, tevékenységekre vonatkozó „rendezői” javaslatokról nem is beszéltünk.

Igazi alkotómunka, mely a tervezéstől a kivitelezésig sokféle tevékenységet foglal magában. Nagy szerepe van benne az utánzásnak, de a gyermek játékának ezen a szintjén a tapasztalatok újszerű kapcsolatba rendezése folyik, s ez már alkotás. Így a gyerekek megtanulnak egymásra figyelni, türelmesen végighallgatni, nézni egymást, mások eredményeit megbecsülni, sikerének örülni.

Természetessé válik a bátor kiállítás, a mások előtt való megszólalás, ha mindez jó játékban, önként, érzelmi biztonságban gyakorolható! Ez a technika így nem csak a szabad önkifejezés,

---

az önmegvalósítás, hanem az önmegismerés egyik formája is, mégpedig egy jól működő közösség tükrében!

3. Ének, zene, énekes játék, tánc

A zene segíti érzelmeink kifejezését, kitűnő stresszoldó hatása van. A magyar népzene alapja közös éneklés és így hozzájárul a közösség alakításához. A legfontosabb, hogy gyermekeink hozzászokjanak a felszabadult, örömteli énekléshez és zenéléshez.

A zenei képességek alakításának fontos eszközei a népi énekes játékok és a kortárs zenei alkotások.

Az éneklés és a mozgás összekapcsolása végig kíséri az óvodáskorú gyermek életét.

Az óvodai élet mindennapjait végig kíséri az éneklés, az énekes játék, a tánc, így válik a felnőtt minta spontán utánzásával a gyermekek mindennapi tevékenységévé.

Az óvodapedagógus feladata a helyes mintaadás, a zenei élmények napi biztosítása, a zenei anyag óvodáskorú gyermekeknek megfelelő választéka.

Az egyéni megszólalás bátorítása természetes játékhelyzetekben (felelgetős, énekes-játékok).

A ritmushangszerek jól elérhető helyen vannak és azt a gyermekek bármikor elővehetik. Az éneklést, mondókázást összekötjük más tevékenységgel is (rajzolás, mintázás, stb.).

Egyszerű hangszereket együtt készítünk a gyerekekkel.

A zene spontán megjelenése is gyakran fordul elő óvodai életünkben. Sokféle játéksituáció, tevékenység van, melyeket a gyerekek önkéntelenül ismert dalokkal kísérnek. A spontán ritmus vagy dallam kitalálása is alkalomszerűen, pl. játék közben magától kialakuló jelenség, amely sűrűsödik a nagy érzelmeket kiváltó események, ünnepek közeledtével vagy az önfelelt tevékenységek közepette.

Az óvónői kezdeményezésre induló, természetes igényeket kielégítő zenei nevelés nem szakadhat el a való élettől, tehát természetes, hogy a családi, vallási, társadalmi „kis és nagy” ünnepek hangulata, előkészületei megkívánják a zenehallgatást, a daltanulást. Az óvónő egy alkalmas időpontban elénekli az általa választott dalt, s a gyerekek legtöbbször azonnal kéri az ismétlést. Néhányszori éneklés, együtt próbálkozás után hangszeres eljátszás, majd kíséret (xilofon, furulya) teszi újra érdekessé.

Zenei alkotások, zenei önkifejezés

Fontosnak tartjuk a szabad zenei önkifejezést, amely a gyermekek zenehallgatásra történő spontán mozgásában nyilvánul meg. Egyéb módjai: rövid zenekreatív, ritmuskialakítás, ismert zenére új szöveg, szövegre dallamalkotás. Egyszerű hangszereket készítünk. Egy-egy hangszer elkészítése (levél és fűzfa síp, diócsattogó, csörgők, dobok, vizespohár xilofon) jó játék és egyben tapasztalatszerzési lehetőség.

A körjátékok, a tánc, közösen átélt élmény, mely sikerélményhez, örömhöz juttatja a gyermeket. A zenehallgatás segíti az alkotó fantázia fejlődését. A szabad zenei alkotás szorosan kapcsolódhat, pl.: a szabad szöveghez, a szabad rajzhoz, a színpadi kifejezéshez. Nyilvánvaló, hogy a magyar zenei nyelvet csakis magyar népi gyermekdalokon keresztül lehet elsajátítani, hiszen ezek élőben tartalmazzák a zenei nyelv teljes grammatikáját a legegyszerűbb mondókatól a legbonyolultabb dallamokig.

Szerepük elsődleges helyet kap, de nem kizárólagos. Ismerkedünk más népek dalaival, műzenei és kortárs alkotásokkal.

Kifejezetten zenei önkifejezést segítő mozzanat, pl.: amikor zenekart alakítanak, esetleg mikrofonnal a kezükben szólóznak, vagy pl.: egy gyöngyös pártát a fejükre téve táncolnak és énekelnek.

A zenéléshez használható eszközökhöz és hangszerekhez bármikor hozzáférhetnek a gyerekek. Az egyszerűbbek levehetőek a polcra és szabadon használhatók, más hangszerek alaklomszerűen kerülnek be a csoportszobákba rövidebb-hosszabb időre.

A zenei improvizációk a nap legkülönbözőbb szakaszában szülehetnek a környezetünkben fellelhető eszközökkel.

4. Mozgás

Óvodáskorban a mozgásfejlődésnek és fejlesztésnek kiemelt szerepe van. Elindítja és meghatározza a többi terület fejlődését. A gyermek érzékelése, észlelése motorikus tevékenység során fejlődik. Mozgásos tevékenység közben alakul testtudata. A mozgás sikere, kudarca alakítja önértékelését. Társaival közösen végzett motoros tevékenységeken keresztül tanul meg kooperálni, beilleszkedni a közösségbe. A mozgás során szerzett tapasztalatai (mozgásformák megnevezése) bővítik szókincsét. A rendszeresen biztosított mozgásos

---

tevékenységek fokozzák az erőt, állóképességet, erősítik a pozitív énkép, szabálytudat, együttműködő képesség, kommunikációs képesség kialakulását fejlődését.

A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei.

Változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási lehetőségeket biztosítunk a mindennapi testmozgás során.

A mindennapos testnevelésben elvünk, hogy amennyiben az időjárás lehetővé teszi, azt a szabadban tartjuk.

Hetente egy a gyermekek számára kötelező testnevelés foglalkozást tartunk. Természetesen az óvodába újonnan érkező gyermek ismerkedhet, szemlélődhet, ha nem igényli ezt a tevékenységet.

A mozgásfejlesztés érdekében a gyerekek a megismert új mozgásformákat gyakorolhatják, ügyességi és versenyjátékokon vehetnek részt a szabad mozgás mellett. Játékidőben bármikor elővehetnek egy-egy sportszert, játszhatnak, mozoghatnak. A már régóta megkezdett tudatos fejlesztéseknél továbbra is fontos szerepet kap a mozgásra ösztönző eszközök beszerzése. Régi hagyomány, hogy az óvodán kívüli lehetőségeket is kihasználjuk arra, hogy gyermekeink mozogjanak, ügyesedjenek.

Szabad mozgás

Az önállóan szerzett tapasztalatokra helyezük a hangsúlyt. A legfontosabb, hogy a gyermekek sokat és szabadon mozoghassanak, sok új mozgásos élményben legyen részük. Biztosítjuk a gyermekek számára a mindennapos mozgás lehetőségét (mindennapos testnevelés). Fontos, hogy a gyermekek a mozgásokat mindig maguktól végezzék. Ehhez biztosítjuk a lehetőségeket, a megfelelő helyzeteket, a teret, az eszközöket. A mozgások jelentős részét, lehetőség szerint az udvaron végezzük. A természetes mozgásformák a járás, a futás, az ugrás közös jellemzői, hogy sokféle „teljesítési szintet” hordoznak. Mindig a „csinálótól” függ, hogy meddig jut el benne, de attól is, hogy milyen lehetősége volt e mozgások gyakorlására. A lényeg az, hogy engedjük szaladgálni a gyereket, s kínáljunk számukra különböző nehézségi fokozatokat a szabad levegőn. A kar-, a láb-, törzs-, hát-, oldal izomgyakorlatokban a gyermek megismeri testrészeit. A gyakorlatokat többségükben

---

játékosan végezzük. Kézi és lábeszközöket is gyakran használunk, melyek nem csak színesítik a gyakorlatokat, hanem a kéz és láb ügyesítését, a mozgások jobb végrehajtását is szolgálják. Szalag, kötél, babzsák, labda, karika mellett, lábeszközként papírt, ceruzát, rongyot használunk elsősorban (lúdtalp prevenció). A székek a gerincoszlop deformitásait megelőző és az ügyességi gyakorlatok eszközeül is szolgálnak. Sokszor a gyerekre bízunk egy-egy feladatot, és máris beloptuk az önkéntesség érzését. Sokat visszük kirándulni és sétálni őket. A szabad mozgásformákban, választható lehetőségekben gazdag, természetes, egészséges életmódot igyekszünk biztosítani számukra.

5. Külső világ tevékeny megismerése

-Technikák a környezet tanulmányozására

Valljuk, hogy óriási szerepe van a megfelelő időben elkezdett, a természet minden élőlénye és tárgya iránt pozitív érzelmi viszonyt, tiszteletet kialakító nevelésnek. Hisszük, hogy e szemléletmód vezethet el egymás megbecsüléséhez, mások munkájának, alkotásainak elismeréséhez is. Az élősarkot a gyerekek maguk szokták díszíteni kagylókkal, növényekkel, a velük való törődést tanulhatják meg. Télen madáretetőt állítunk.

A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét.”

A gyerekeknek a növényekkel más a kapcsolatuk. Mindig elcsodálkoznak, amikor a földbe vetett magból, gondos ápolás mellett virágzó növény lesz. Ha ők vetik el a magot, ők próbálkoznak a csíráztatással, hajtatással - nem feledkeznek el róluk. Zöltség és főzeléknövényeink, gyümölcsseink a felhasználás közben nyújtanak igazi tapasztalatokat. Mosva, tisztítva, karikázva, reszelve, megtapintva, megízlelve nyújtanak igazán maradandó ismereteket (pl.: gyümölcssaláta készítése). A növényeket rendszeres kirándulásaink során tudjuk megfigyelni. Gyermekeinkkel megismertetjük lakóhelyük, óvodájuk környékén élő fákat, bokrokat, az ott található védett növényeket. A növényfajok nevei nem „megtanítandó”

---

ismeretek, de fontos, hogy elhangozzanak. Az elhangzott növényneveket sok gyermek meg is jegyzi, bár nem ez a cél, hanem megismerni, tapasztalatokat szerezni róluk, megcsodálni őket, személyes kapcsolatba kerülni velük. A spontán és irányított beszélgetés, a verbális fejlesztés, a környezet megismerésének komplex-integrált tevékenységsoraiban célként és eszközként egyaránt megvalósítandó. Fontos, hogy közvetlen környezetük élőlényei jó ismerősökké váljanak, mert csak így érhető el, hogy akkor sem tépik le a gyermekek a védett növényeket, ha azt senki sem látja.

A gyermekek kapcsolata élettelen környezetükkel hasonlóan sokrétű. A tűz, a víz, a levegő, föld - hol misztikusan, hol a legtermészetesebb módon van jelen a játékokban (egy hajós játék kapcsán, pl.: pillanatok alatt víz alatti világban vannak búvárfelszereléssel, majd a babaszoba is víz alatti házzá változik).

Az anyagok tulajdonságaival való ismerkedések, az önálló, kísérletező tapogatózások a gyerekek meghatározó élményei. Óvodánkban a valóságos élethelyzetek rendezik maguk köré a tudnivalókat. Ezek gazdag, nevelő hatású környezetet biztosítanak, amelyben nem magyarázatokat hallgatva, hanem munkálkodva ismerik meg a világot, fedezik fel annak jó és rossz oldalát.

Ügyelünk arra, hogy ne terheljük le őket.

Matematikai műhelymunkák technikája – matematikai tartalmak, tapasztalatok

Hisszük, hogy a matematikát először át kell élni, úgy ahogy magától felbukkan az életünkben, ahogy hozzátartozik mindennapi tevékenységeinkhez, életritmusunkhoz.

Változatos, konkrét, az életből és a természetből vett tapasztalatok lehetőségeivel kínálgatjuk őt. Nekünk csupán be kell vinni a gyermek szellemi látókörébe! Így segíthetjük őt kísérletező tapogatózásaiban, terelgetjük természetes kíváncsiságát, cselekvési vágyát. Felbukkan a matematika az óvodás gyermek önkiszolgáló tevékenysége során. Öltözködés közben a félresikerült gombolás, fűzés, a fordítva felvett nadrág, pulóver ráirányítja a gyermek figyelmét a jobb-bal, elől-hátul különbözőségére. A tisztálkodás, a fogmosás a test szimmetriájának átélésével, a hosszabb-rövidebb, alacsonyabb-magasabb összehasonlításával is együtt jár. A játékok is természetes kihívást jelentenek. A garázst, a tornyot, az alagutat meg kell valahogy építeni, hogy elég szélesek, magasak, hosszúak legyenek. A babákra megfelelő

---

méretű ruhát kell keresni. A főzőcske, a terítés sok-sok mennyiség összehasonlítására ad alkalmat.

Kérdéseivel az óvónő természetesen gazdagíthatja a matematikai tartalmakat.

Adhat mérőeszközöket, segíthet a fizetőeszközök kitalálásában, kínálhat áruféleségeket stb. A mozgásos játékok igen jók a matematikai tapasztalatszerzéshez. A térbeli tájékozódást legjobban fejlesztik a bújócskák, a fogócskák és a dobást igénylő játékok.

A fogyó-gyarapodó játékok mennyiségi tapasztalatai, az énekes körjátékok változatos térformái mind-mind természetes módon átélhetővé teszik a matematikai ismereteket. Ezek a példák is jelzik, hogy a legelemibb élethelyzetekből elindulva ki lehet találni olyan tevékenységeket, amelyek tartalmazzák mindazokat a tudnivalókat, amelyek szükségesek egy óvodás gyermek képességeinek, készségeinek fejlődéséhez.

Kommunikációs technika

„Alkalmazása fontos, hiszen lehetővé teszi a zárt csoportkeret feloldását, segíti az óvoda és a család kapcsolatának fejlődését, az információ áramlását.”²¹

a. Óvodák közötti látogatás

A gyermekcsoportoknak különleges élményt nyújt, ha találkozhatnak más óvodák életével. Az ilyenkor szerzett benyomások pozitívan hatnak saját csoportéletük alakítására. Ezen alkalmakkor az ajándékozás örömét is átélhetik, hiszen a látogatásokra tudatosan készülünk.

„A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvoda a külföldi magyar óvodákkal kapcsolatépítésre törekszik, és – lehetőségei szerint – szakmai kapcsolatot tart fenn.”

²¹ Hétköznapi varázslatok

---

b. Óvodai újság

„Csicsergő” címmel megjelenő újságunknak több funkciója van. Tájékoztatja a szülőket óvodánk célkitűzéseiről, de egy – egy nevelési helyzet általunk elképzelt megoldási módját is közreadja. Tanácsokat ad felelősségteljes döntések meghozatalához (pl. iskolaválasztás szempontjai), segítséget nyújt gyakorlati teendők elvégzéséhez (pl. iskolai beiratkozás). Ezen túlmenően a gyerekekre is gondolunk. Mesék, játékok, időnként egy – egy játékos feladat is bekerül az újságba, éppúgy, mint az egészségneveléssel kapcsolatos írások.

A későbbiekben az a fórum is lehet, ahol a szülők egymáshoz szóló tanácsai, illetve véleményeik, az orvos, a védőnő felvilágosító cikke, stb. jelenne meg, melyet a szülőkön kívül a fenntartó is tájékozódásul használhatna.

Értékközvetítés, hagyományok

Az ember a történelem minden korszakában, az egyén életének minden szakaszában - így már kisgyermekkorban is- keresi saját helyét a világban. Az emberi élet szokásait, ünnepeit nem lehet kihagyni az óvodai életből. Így lesz szerves része a néphagyomány ápolása is programunknak.

Csak olyan néphagyomány ápolására vállalkozunk, amit ismerünk, amelynek valódi talaja van mai életünkben is.

Hagyományaink ápolásában igyekszünk felfedeztetni a négy elemhez (tűz, víz, levegő, föld) kapcsolódást, vagy éppen egyik-másik elem hangsúlyosabb jelentőségét. A magyar kultúrán túl figyelembe vesszük az európai és egyetemes kultúrát is. Szem előtt tartjuk a nem magyar nemzetiségű, nem magyar ajkú gyermekek identitását, az Ő országukból származó tudástartalmakkal színesítjük hagyományainkat.

A hagyományok és ünnepek közül legfontosabbak, amelyeket magunk alakítottunk ki. Az örömteli együttlétet szolgálják az ünnepek, az ajándékozás alkalmai. A közös titok a készülődés izgalma, a meglepetés varázsa mind – mind a csoport összetartozását, az egymás iránti szeretet erősíti. Ilyen például a szüreti multság, az András nap, adventi koszorú készítése, a Luca nap, a karácsonyi vásár, a farsangi mulatozás, a húsvéti vásár, stb. A

---

csoporthoz tartozóknak vannak saját maguknak kialakított hagyományai is. Rendkívül erős közösségformáló, hogy minden csoport - tagjai együttműködésével- alakítja ki egyéni szokás és hagyományrendszerét. Ebbe beletartozhat a reggeli köszöntésen túl, az egymásnak adott tiszteleten át, a születésnapok, a névnapok megünneplése, kapcsolattartás a hiányzó gyermekekkel, az egymásra való odafigyelés és a csoporton belüli „rituálék” kialakítása (pl. csatakiáltás, stb.).

A társadalmi ünnepekről is hasonlóan gondolkodunk. Ha a maga módján részt kíván venni az ünneplésben a gyerek, akkor igen is lengethesse a zászlót és vehessen kardot a kezébe, készíthessen csákót magának. De ne tartsunk történelemórát. Figyeljük rajzaikat, hallgassuk meg élménybeszámolójukat, engedjük őket játszani az ünnepek jelképeivel. A fontos az, hogy bármilyen ünnep esetén ne az óvadás gyermektől idegen „műsorban” gondolkodjunk!

Az ismeretátadás és ismeretszerzés individualizálása

A dokumentációnak három különböző, egymással összefüggő, de más és más funkciót magába foglaló területe a tervezés, a megvalósult eredmények rögzítése, valamint az egyéni fejlődési ütem figyelemmel kísérése.

Az első dokumentum valójában a csoportnapló. A második dokumentum az „Élet könyv” kötetlen, játékos, esztétikus formában tartalmazza az elmúlt eseményeket, az elkészült alkotásokat. Belekerülhet mindaz, amit a pedagógus, a gyerekek vagy szülő fontosnak tartanak. Például fényképek, gyermekmunkák, általuk „írt” mesék, közös élmények, szabad szövegek és minden egyéb, ami a csoport számára élményt jelentett, amire emlékezni szeretnénk.

„Ezt a könyvet a gyerekekkel közösen állítjuk össze, és olyan helyen tartjuk, ahol mind a szülők, mind a gyerekek bármikor belelapozhatnak, nézegethetik.”²²

A harmadik dokumentum az Egyéni életkönyv, mely három évig végigkíséri a gyermek fejlődését, egy szempontsor alapján. (lásd. mérés értékelésnél)

A megfigyelési lapokat bizalmasan kezeljük.

Az óvodába érkező gyermekek különbözően reagálnak az új környezetre, a családtól való elválásra. Van olyan gyermek, akinél ez a folyamat több hónapot igényel, és ebben az

---

időszakban reakciója, magatartása alapján nem tudunk reális képet kialakítani róla. Éppen ezért az első bejegyzések határideje január hónap.

IX. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE

A szervezés és szövetkezeti élet technikái

A tevékenységek helyének megszervezése

Óvodánkban kialakított műhelyek, műhelysarkok a következők:

Irodalmi, zenei mesesarok: ahol kispárnákon ülve lehet elmélyülni az alkotások szépségében, lehet meghitt beszélgetéseket (beszélgető-kört) tartani. Hozzáférhető a ritmusfejlesztő hangszerek és a közelben, elérhető helyen sorakoznak a könyvek.

Természet sarok: a természet aktuális kincseivel, szobanövényekkel, virágládákkal, csíráztatott, hajtattott, valamint szárított növényekkel, a természet felfedezésének eszközeivel.

²²Hétköznapi varázslatok

Barkácssarok: melyben elérhető közelségben, magasságban található az eszközök (varrás, vágás, ragasztás, famunkák, agyagozás helyei) asztalaikkal, székekkel.

Rajzoló-, festősarok: minden olyan eszköz, mely a rajzolást és a festést segíti.

Színpadai sarok: bábparaván, öltözékek, mikrofon és más kellékek találhatóak.

Külön helyet foglalnak el az építkezések, babaszobai, konyhai, boltos, fodrászos játékok.

E sokféle tevékenységhez a csoportszobák könnyen átrendezhetőek. Óvodai életünk színtereit bővítjük az óvodán kívüli lehetőségekkel (udvar, piac, bolt, séták, kirándulások).

Tervezés

Az említett egyéni és csoportmunkára alkalmas műhelyek, eszköztárak, a szükséges, jól kialakított szokásrendszer csak akkor működőképes, ha ezeket az óvoda nagy körültekintéssel kidolgozott tervei segítik.

Az óvodai tevékenységek játék- és alkotási lehetőségek sem nélkülözhetik az évszakok változásaihoz való alkalmazkodást.

A tervezésből sosem hagyjuk ki ünnepeinket (családi, nemzeti ünnepek, jeles napok), de a természet változásainak főbb eseményeit sem.

Ezek lebontása alkotja a tervezésünk vázát, melyben megjelennek az óvodapedagógus készség és képességfejlesztő feladatai is.

Természetesen figyelembe véve a gyermekek élettani sajátosságait, a csoport összetételét, fejlettségi szintjét, az óvoda környezetét, a pedagógus egyéniségét és más helyi adottságokat. Hiszük, hogy csak olyan tervezés jöhet számításba, mely igazodik mindezekhez, s magában rejti a változtatás lehetőségét is.

Igen hangsúlyozott szerepet kap tervezésünkben a heti és napi terv. Tervezésünkben a projekt szemlélet tükröződik, a folyamatokat több szempontból is feldolgozzuk, illetve a tervezés folyamatába a gyermekeket is bevonhatjuk.

A közös tervezést azért tartjuk fontosnak, mert így a gyerekek minden téma feldolgozását úgy élhetik át, mint saját érdeklődésük, kíváncsiságuk kielégítését.

A pedagógus feladata a párhuzamosan végezhető differenciált tevékenységek szervezése.

Természetes, hogy a tervezésbe fokozatosan tudjuk csak bevonni a gyerekeket önállóságuk, közösségi érzésük fejlődésének ütemében. Például: a kisebbeknél egy-egy témakör feldolgozásához az általuk adott ötletekből közösen választjuk ki a hozzájuk legközelebb állót.

Tervezéskor figyelembe vesszük a csoport, a közösség hagyományait, a kedvenc verseket, meséket, énekeket.

A nagyobbaknál a tervezés bővül az önálló feladatvállalással, például képek, termések gyűjtése, tabló készítése stb. A vállalt feladatokat a heti tervben rögzítjük és a kialakított „beszélgető-kör”-ben ezek teljesítését, egymás munkáját a gyerekek értékelik.

A pozitív életvezetés

- A hatékony kommunikáció és kifejezőkészség
- A versenyszellem és az együttműködés egyensúlya
- Az önértékelés, önbecsülés
- Társas alkalmazkodás
- Kapcsolatok építésének készsége

- Érzelmek alkotó jellegű feldolgozása
- A magabiztosság fejlettsége
- Stresszkezelés
- A kritikus gondolkodás kialakítása
- A döntéshozás képessége
- Rövid és hosszú távú célkitűzések megfogalmazása
- Ellenállás a csoportnyomással szemben
- Kockázatcsökkentési készség
- Problémamegoldás²³

Életszervezés és a feltételek

Csoportalakítás

Törekszünk arra, hogy lehetőleg egy-egy csoportban húsz-huszonöt gyermeknél ne legyen több. Csoportjaink általában vegyes csoportok. A csoport munkáját két szakképzett óvónő szervezi és irányítja. A sokféle tevékenység - melyben a gyermek szabadon vesz részt - megkívánja a szakképzett dajka aktív segítségét a csoport életében. A dajka részt vesz a mindennapi tevékenységekben, séták, kirándulások alkalmával, illetve a kötelező testnevelés megtartásában.

A nevelést segítők az óvónőkkel együttműködve segítik a gyermekek fejlődését, fejlesztését.

Napirend

Rugalmas, egész napos tevékenykedés – melyet a teljes nyitva tartás alatt óvodapedagógus irányít - lehetőségét biztosító napirendet alakítunk ki. A napirend értelme, hogy egyszerre nyújtsa a rendszeresség biztonságát és az új ötletre való nyitottságot. igazodunk az aktuális lehetőségekhez, pl.: az első tavaszi napsütéses időszakban a lehető legtöbbet tartózkodunk az udvaron. Ilyenkor előtérbe kerülnek a szabadon végezhető tevékenységek, séták, kirándulások. A pihenőidőt, az étkezéseket, a tisztálkodást a csoport korösszetétele szerint alakítjuk. A lehetőségek szerint a nagyobbak — míg a kicsik alszanak — csendesen tevékenykedhessenek.

Mivel az önkéntesség lényeges eleme a módszernek, minden csoportban a naposság és a többi napi teendő ellátása a gyermekek részéről vállalás vagy megtiszteltetés kérdése.

²³Hétköznapi varázslatok

Az udvari élet

Óvodánk egy nyitott tetőterasszal és egy viszonylag nagy játszókerttel rendelkezik, amely lehetőséget ad minden gyermek számára a nagymozgások kielégítésére a tornaterem mellett.

Teraszunk és az udvarunk is egyaránt gumitéglával van kirakva a balesetek megelőzése érdekében, valamint a teraszokon árnyékoló található.

Mindkét helyen lehetőségük van a gyerekeknek a szabad mozgásra, mint például: homokozás, mászókázas, labdázás, csúszdázás, szaladgálás.

Az árnyékoló alá asztalokat tudunk elhelyezni, ahol a gyerekek folytathatják a csoportszobában elkezdett tevékenységeket például: vágás, ragasztás, hímzés, könyvnezegetés, társasjáték.

A tetőterazon külön mosdó és zuhanyzó található, az alsó szinten a csoportszobákon keresztül könnyen megközelíthetők a mosdók.

EGYÜTTMŰKÖDÉS ÉS KAPCSOLATTARTÁS

Család

A szülőkkel való kapcsolat is más Freinet-pedagógiai alapokról indulva. Az, hogy a szülők megismerkednek a reformpedagógiai irányzattal, egyetértenek törekvéseivel, nagy segítség az óvodai nevelésben.

Elveink:

Az óvodai életbe nap, mint nap bekukkanthatnak, sőt részesei lehetnek a történéseknek.

Természetesen mi is megyünk családlátogatásra, tartunk szülői értekezletet, nyílt napot.

Sohasem „oktatjuk ki” a szülőket a helyes nevelési módszerekről, és nem árasztjuk el őket panaszainkkal.

Ha tanácsot kérnek tőlünk, segítünk, ha tudunk.

Minden reggel szeretettel fogadjuk a szülőket, is engedjük, hogy benézzenek hozzánk a nyitott ajtón keresztül.

Tudjuk, hogy nekik az a legfontosabb, hogy jó helyen tudják gyermeküket.

A családokkal való kapcsolattartásban fontos a szemléletformálás, hogy tudják az iskolára való előkészítés az óvodában nem külön feladat, hanem a gyermeki személyiséget kibontakoztató három-négy éves nevelési folyamat eredménye, az iskolai beilleszkedés közvetett segítségével az óvoda kiegészíti a családi nevelést.

Megpróbáljuk minél jobban beavatni őket óvodai életünkbe, az együtt megvalósuló tevékenységekbe, kezdeményezésekbe (óvodai kirándulás, közös programok).

Mindig látják a gyermekek alkotásait a folyosón, a teremben, belelapozhatnak az Életünk könyvébe.

A szülők, a nagyszülők foglalkozása, hobbija érdekes tudnivalókat juttathat el a gyermekeken keresztül az óvodába, csak hagyni kell, hogy meséljenek.

Célunk, hogy megismerjük a családok eltérő nevelési szokásait, igényeit.

A folyamatos és őszinte kommunikációval, tájékoztatással igyekszünk ezeket - a gyermek fejlődése érdekében- közelíteni.

Az óvoda vállalja az inklúzív nevelés értékeinek indirekt közvetítése mellett a szemlélet formálás direkter módszereit is (előadás, vitaindító, cikkek ajánlása, faliújságra helyezése).

A kapcsolattartásnak óvodánkban számtalan formája van:

- Óvodai újság
- Faliújság üzenetek;
- Szülői értekezletek;
- Szülői közösség találkozói
- Réteg szülői értekezletek (iskolába menés előtt);
- Családi napok;
- Kopogtató;

-
- Nyílt napok;
  - Az ünnepek nyitottsága;
  - Fogadó órák;
  - Napi beszélgetések
  - Szülők Klubja programok.

Fontos, hogy a szülők érezzék, gyermekük fejlődése érdekében nyitottan, barátsággal fordulunk feléjük.

A gyermek fejlettségének és a fejlődés egész családot érintő rizikófaktorainak mérlegelése, az erősségekre építés elve alapján. Ilyen láncszemekből épül a bizalom szülők és óvónők között, melynek fő nyertese a gyermek.

Bölcsőde

A bölcsődével való kapcsolat a helyi adottságok tükrében alakul. Ha azonos bölcsődéből több gyerek érkezik az óvodába, az együttműködés valódi tartalmat kap. A bölcsődébe járó gyermekek szüleit –gyermekükkel együtt- meghívjuk az óvoda által szervezett nyílt napokra, tájékoztató szülői értekezletre. Az óvodapedagógusok is ellátogatnak a bölcsődébe, ismerkednek a bölcsődei élettel, a megfelelő fórumon tájékoztatják a szülőket. A bölcsődei gondozónőkkel folytatott tapasztalatcsere, az érkező gyerekek fogadását megkönnyíti.

Iskola

Az iskola pedagógusait (tervszerűen) be kell vezetni az óvodai program részleteibe, mert véleményük, szemléletük, segítheti vagy akadályozhatja az óvodai nevelés megújulását. A kapcsolat felvétele, az iskola felé nyitás, és a hatékony, kölcsönösen gazdagító szakmai együttműködésben a kezdeményező szerep az óvodáé, az óvodapedagógusé.

Támogatjuk az iskolák által szervezett nyílt napokat, melyre a szülők, a gyerekek, az óvónők is ellátogathatnak.

Erősítjük azt a hagyományt, melyen a környező iskolák tanítói, tanulói a jeles napokat színesítő műsorokkal kedveskednek az óvodásoknak.

Több óvodai rendezvényünkön is alkalmuk van részt venni a tanítóknak, ahol betekintést kaphatnak az óvodai tevékenységekbe.

Egyre több alkalom nyílik arra, hogy az óvónők meglátogathassák volt óvodásaikat az iskolában.

Lehetőséget adunk a kerület iskoláinak, hogy az óvodában is bemutatkozhatnak a szülőknek.

Támogatjuk azokat a lehetőségeket, amikor az iskolába készülő gyermekek ismerkedhetnek az iskolával, a tanítókkal.

Évről évre bővülnek a kapcsolattartás formái.

Egészségügyi szakemberek

A kapcsolatok a gyerekek egészséges testi, lelki fejlődésének követése, segítése érdekében jönnek létre, folyamatosan működnek.

A gyermekvédelmi prevenciós munkában első támaszaink a védőnők, akiktől már az óvodai jelentkezés pillanatában tájékoztatást kapunk a gyermekekről és családi háttérükről. A védőnők gyakran meglátogatják a gyermekeket az óvodában, ilyen alkalmakkor lehetőség adódik a védőnők és az óvónők konzultációjára. Az óvónőknek, dajkáknak, szülőknek szervezett tájékoztatók alkalmával a gyermekorvos, a védőnők szorosabb kapcsolatot építhetnek az óvodával.

Szakszolgálatok, Szakértői Bizottságok

A Nevelési Tanácsadó szakembereihez nem csak az iskolába menő gyermekek miatt fordulunk. Vannak olyan esetek, amikor a korai segítséggel, a szakemberek tanácsaival a mi fejlesztő munkánk is hatékonyabb. Szívesen vesszük, ha a Nevelési Tanácsadó szakembere az óvodában, játéktevékenység közben kíséri figyelemmel a gyermeket. Tájékoztató szülői értekezleten a szülők is találkozhatnak a szakemberekkel, ezeken a fórumokon bátran kérhetnek segítséget.

A szakértői bizottságokkal a sajátos nevelési igényű gyermekek megfelelő ellátásának érdekében napi kapcsolatot kell tartanunk. A bizottságok iránymutatása alapján valósul meg a sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztése.

Gyermekjóléti Szolgálat

A Gyermekjóléti Szolgálattal szoros együttműködésben észlelő és jelzőrendszer működtetése, rendszeres érdemi kapcsolattartás. Kapcsolattartó a gyermekvédelmi koordinátor. Az esetmegbeszélések, a rendszeres konzultációk nagy segítséget nyújtanak a gyermekvédelmi prevenció munkában. Különösen fontosnak tartjuk a kölcsönös segítséget a hátrányos és halmozottan hátrányos gyermekek esetében.

Közművelődési intézmények

Óvodán belüli és kívüli tevékenységekben is hasznos az együttműködés. Különösen a hagyományos ünnepeinken tehetik színesebbé az óvodai életet.

Alkalmanként a bábszínházi, színházi, múzeumi rendezvényekre is ellátogatunk, illetve meghívjuk programjaink színvonalasabbá tételére.

A legfontosabb szempontunk, hogy értéket közvetítsenek a programok és a gyermekek életkorának, érdeklődésének megfelelőek legyenek.

Fenntartó

Fontosnak tartjuk, hogy ismerjék az óvodát, gondjainkat, problémáinkat, eredményeinket, sikereinket. Támogassák a program szerint végzett munkánkat és ezen keresztül az erzsébetvárosi családokat, a felnövekvő nemzedéket.

Az óvoda programjairól, eseményeiről tájékoztatást adunk, rendezvényeinkre meghívjuk a fenntartó képviselőit, akik biztosítanak minket támogatásukról teljes mértékben.

XI. A NEVELŐMUNKÁT SEGÍTŐ ESZKÖZÖK ÉS FELSZERELÉSEK

1. Az eszközök és felszerelések motiválják, ösztönzik, gazdagítják a gyermekek elképzeléseit, segítik elgondolásaik megvalósítását. Ezért olyan eszközök vegyék körül a gyerekeket, amelyek a motiváló, fejlesztő hatást kiváltják.

Legyenek esztétikusak, könnyen tisztíthatóak, veszélytelenek. Jó minőségű, különböző alapanyagokból készüljenek, sokféleképpen, egymással variálhatók legyenek, és a nevelési programunk megvalósítását szolgálják.

Fontos, hogy a gyerekek a különböző játékszereket – bizonyos szabályok megtartása mellett – különböző céllal használhassák fel.

Vásárláskor arra törekszünk, hogy a gazdaságosságot is szem előtt tartva inkább kevesebb, de jó minőségű tárgyat vegyünk.

Gyermekeinket arra ösztönözzük, hogy az általuk használt játékszerekkel és eszközökkel óvatosan bánjanak. Ebben is személyes példamutatással járunk élen. Továbbra is szorgalmazzuk, hogy játékuikat maguk által készített kiegészítőikkel gazdagítsák óvodásaink.

2. Természetesen mindezek mellett szükséges még minden olyan felszerelés és eszköz, amelyet a 20/2012.(VIII. 31.) EMMI rendelet, 2. számú melléklete előír az óvodai neveléshez. Beszerzésük és cseréjük, pótlásuk folyamatos.

A Pedagógiai Programról való tájékoztatás szabályai

A Pedagógiai program nyilvánossága

A Pedagógiai program nyilvános. Annak érdekében, hogy a szülők a Pedagógiai programot szabadon megtekinthessék, az intézmény igazgatója gondoskodik róla, hogy Pedagógiai program elérhető legyen:

- papír alapú példányai közül:
  - egy példánya az igazgató irodájában,
  - egy példánya a nevelők részére átadásra kerüljön, akik a szülők részére a szülői értekezletek alkalmával biztosítja a pedagógiai programba való betekintést,
- elektronikus úton is elérhető legyen az intézmény honlapján és fenntartó honlapján.

A Pedagógiai program helyben szokásos módon történő nyilvánosságra hozatali módjai:

-
- igazgatói iroda,
  - intézményi honlapon,
  - fenntartó honlapján történő publikáció.

A pedagógiai programmal összefüggő tájékoztatás

A tájékoztatás kérhető szóban és írásban.

A tájékoztatást:

- lehetőség szerint azonnal meg kell adni akkor, ha a kérdés jellege megengedi,
- legkésőbb a feltett kérdéstől számított 14 napon belül meg kell adni akkor, ha a kérdés összetett. (Minél előbb tájékoztatást kell adni akkor, ha a kérdés valamely jogvesztő határidővel kapcsolatban érkezik, s a késedelmes tájékoztatás a szülő jogát, jogos érdekét sértené.)

Zárógondolat

Programunkat nem tekintjük befejezettnek. Ha befejezettnek nyilvánítanánk, ellentmondanánk Freinet szellemiségének, mert létrehoznánk egy változtathatatlan prototípust, ami gyorsan fejlődő világunkban hamarosan őskövületté válna.

Szakirodalom és források

- Pereszlényi Éva: A helyi óvodai nevelési program szakmai feltételrendszere – ALCIUS Bt. Bp.,1997.
- Dr. Füle Sándor: A pedagógiai program készítése – OKI Bp., 1997.
- Karcewicz Józsefné – Major Aranka – Miehle Anna: Hétköznapi varázslatok – Óvodai nevelés Freinet – elemekkel Bp.,1997.
- Eperjesy Barnáné – Zsámboki Károlyné: Freinet itt és most – Nemzeti Tankönyvkiadó
- Zsámboki Károlyné – Eperjesy Barnáné: Freinet- vel szabadabban – Benedek Elek Óvóképző Főiskola Sopron 1992.
- Egy Freinet – szellemű alternatív óvodai program Soproni Óvóképző Főiskola Sopron 1991.
- Porkolábné dr. Balogh Katalin: Kudarc nélkül az iskolában – Alex – Typo Kiadó és Reklámiroda Bp., 1992.
- Szerkesztő Barnáné Likovszky Márta: Mindig a gyerekekkel van a baj? – KOMA támogatással készült – FPI Bp., 1997.
- B. Méhes Vera: Az óvónő és az óvodai játék – Tankönyvkiadó Bp. 1982.
- Agárdy Sándor: Praktikum az óvodai és az általános iskolai környezeti neveléshez mindenkinek – Agra Kiadó 1995/105.
- Vargáné Biharvári Gabriella: Zöld ovi (ötletgyűjtemény) – Tisza Klub füzetek 7. – Szolnok 1997.
- Az óvodai nevelés vonatkozó cikkei
- Freinet magazinok
- Szerkesztő Kristó Nagy István: Bölcsességek könyve – Gondolat – Minerva

Legitimációs záradék

Készítette az intézmény igazgatója a nevelőtestület bevonásával.

Dátum: Budapest, 2024. 04. 05.

Vásárhelyi Mária

Vásárhelyi Mária
igazgató

A Szakmai Munkaközösség az Erzsébetvárosi Csicsergő Óvoda Pedagógiai Program elfogadásához a jogszabályban meghatározott véleményezési jogát korlátozás nélkül, a jogszabályban meghatározott határidő biztosításával gyakorolta. A dokumentummal kapcsolatban ellenvetést nem fogalmazott meg.

Dátum: Budapest, 2024. 04. 30.

Szemesné Pirus Mária

Szemesné Pirus Mária
Szakmai Munkaközösség Vezető

Az óvoda nevelő munkát segítő alkalmazottai a módosított Pedagógiai Programban foglaltakról tájékoztatást kaptak.

Dátum: Budapest, 2024. 04. 30.

Mezei Csabáné

Mezei Csabáné
A nevelő munkát segítő alkalmazottak nevében

A Szülői Szervezet a jogszabályban előírt jogai alapján a módosított Pedagógiai Programot megismerte, véleményezte és támogatja azok megvalósítását.

Dátum: Budapest, 2024. 05. 06.

Rigó Erika

Szülői Közösség elnöke

Az Erzsébetvárosi Csicsergő Óvoda Pedagógiai Programját a fenntartó magasabb jogszabályban biztosított döntési hatáskörében jóváhagyta.

Dátum:

Budapest, 2024. 2024 MÁJ 30.

Niedermüller Péter

Polgármester